

30 OBSERVANT

Neiging tot overmatige zelfkritiek 'typisch Nederlands'

OESO SCHRIJFT ONDERWIJS VIJF JAAR RUST VOOR

Het Nederlandse onderwijs heeft een rustperiode van tenminste vijf jaar nodig. Daartoe moet de regering een sociaal contract opstellen, waar ook de oppositiepartijen bij betrokken worden. De onderwijsinstellingen en de samenleving moeten zich positiever opstellen ten opzichte van het onderwijs.

Dat concluderen deskundigen van de Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling (OESO) in een rapport over het onderwijsbeleid in Nederland. De opstellers van het rapport spraken woensdag met minister Ritzen en staatssecretaris Wallage over deze conclusies.

De rustperiode voor het onderwijs is volgens de OESO-deskundigen nodig om de vele veranderingen die al hebben plaatsgevonden of waarover politieke overeenstemming is bereikt te kunnen stabiliseren. Alleen als scholen en universiteiten tijd hebben om deze veranderingen te verwerken, kunnen zij intern de energie opbrengen om hun eigen vernieuwende programma's te creëren.

De OESO-deskundigen vinden ook dat de toon van de publieke discussie over het onderwijs moet veranderen. Er zou meer aandacht geschonken moeten worden aan onderwijsinstellingen en praktijken die goed functioneren, in plaats van alleen de zwakke punten te bena-

drukken.

Ten aanzien van het hoger onderwijs signaleren de rapporteurs knelpunten in de aansluiting tussen het voortgezet onderwijs en het wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs. Ook zou de structuur van het post-doctoraal onderwijs verbetering behoeven. Het hbo moet, aldus de OESO-deskundigen, langzaam beginnen met het ontwikkelen van een programma om op nieuwe behoeften van bedrijven in te spelen en toegepast onderzoek uit te voeren.

Ondanks deze problemen vinden de OESO-deskundigen dat het Nederlandse onderwijssysteem zich in een goede uitgangspositie bevindt om nieuwe uitdagingen aan te kunnen. Zij vinden het 'typisch Nederlands' dat er een neiging tot overmatig veel zelfkritiek bestaat die weleens leidt tot gebrek aan waardering.

Jos Dohmen/HOP

Commissie voor medezeggenschap stelt ultimatum

Als er niet voor 1 mei maatregelen worden genomen om extra faciliteiten te geven voor het werk voor de medezeggenschapscommissie (MC), zal deze haar adviserende werkzaamheden staken. Dat heeft de MC van de BID-diensten (bureau en interfacultaire diensten) aangekondigd in een brief aan de directeur van de BID, drs. B. Niessen. De leden van de MC vinden dat zij teveel tijd in het werk voor de commissie moeten steken, zonder dat daar enige compensatie voor de diensten waaruit de leden afkomstig zijn, tegenover staat. Dat betekent dat het werk in de eigen dienst blijft liggen. De brief refereert aan een eerdere schriftelijke noodkreet die reeds in oktober geslaakt werd. Noch door directeur Niessen, noch door het college van bestuur, werd daarop naar het oordeel van de MC een bevredigend antwoord gegeven. Niessen beriep zich op een weigerachtig college waar het gaat om het toekennen van extra formatie. In een recente vergadering met de MC heeft hij verklaard dat hij, als het college in die houding volhardt, desnoods de formatie uit zijn eigen beheerseenheid zal halen. Aan een dergelijke oplossing van het sigaar-uit-eigen-doos-type zal de MC echter niet meewerken.

Of de MC van de beleids- en adviesdiensten (BAD) de BID-MC in haar actie zal volgen is nog onbekend. Niettemin bestaat ook daar onvrede over het ontbreken van faciliteiten om het medezeggenschapswerk naar behoren te kunnen uitvoeren.

De actie van de BID-MC kan de voortgang van de reorganisatie van de diensten belemmeren. Voor bepaalde besluiten is het advies van de MC namelijk reglementair vereist.

Wammes Bos

OV-Jaarkaart lijkt van de baan

De Tweede Kamer blijkt weinig meer te voelen voor de invoering van een OV-jaarkaart voor alle studenten. De fracties van de regeringspartijen CDA en PvdA hebben vandaag uiting gegeven aan hun hevige twijfels over het plan. Volgens hen ziet het er naar uit dat de kaart meer problemen oproept dan oplost.

De Spoorwegen hebben al laten weten dat zij de kaart niet kunnen accepteren als het onderwijs zijn lestijden niet zodanig verandert dat de studenten buiten de spitsuren reizen.

Minister Ritzen heeft laten weten dat hij voorlopig doorgaat met zijn pogingen de OV-kaart in te voeren. Maar hij geeft toe dat die vasthoudendheid eerder wordt ingegeven door de angst voor een schadelclaim van de Nederlandse Spoorwegen dan door de overtuiging dat het een goed plan is. (jh)

Informatie- en opinieblad van de
Rijksuniversiteit Limburg.
Redactie-adres: Postbus 616,
6200 MD Maastricht. Tel. 043-887174

Tiende jaargang, nummer 30, 26 april 1990

Inhoud

Pagina 5

Basisfilosofie exit

Bij de medische faculteit nadert het einde van de basisfilosofie met rasse schreden. De plannen van de reorganisatiecommissie hebben de geesten compleet gescheiden. De commissieleden worden zelfs beschuldigd van vriendjespolitiek en het najagen van eigenbelang.

Pagina 9

Ouderwets

Prof. Jac. Elders heeft als eerste hoogleraar van de juridische faculteit de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Het wachten op de volgende (van Boven) duurt nog tien jaar.

De man uit de praktijk werd bijna door de nood gedwongen een man van de theorie. Hoe verging het hem als senior tussen 'het stel jonge honden'?

Pagina 10

DNA

De ontdekking van het DNA heeft de mensheid naast vele zegeningen ook de angst bezorgd van een Big Brother-maatschappij. In ons erfelijk materiaal ligt informatie opgeslagen die voor onszelf een gevaar kan vormen. Maar hoe zit het dan met de mensen die geacht worden een gevaar voor anderen op te leveren? Mag hun DNA-informatie tegen hun wil gebruikt worden om aan bewijs te komen in moord- of verkrachtingszaken?

Pagina 11

Estland

De collectie buitenlandse studenten aan de RL is onlangs verrijkt met een heuse Est, Jörgen Jaanus. Hij bestudeert hier de kapitalistische theorie en maakt daarbij dankbaar gebruik van zijn ervaringen bij de sanitairfabrikant Sphinx

Gewijzigd ontwerp-WHW voert kwaliteitseisen in

UNIVERSITEITEN MOGEN 'STUNTEN' MET COLLEGE GELD

Universiteiten en hogescholen krijgen de vrijheid om een lager collegegeld te vragen dan het volledige bedrag van 1.750 gulden. Minimaal hoeven ze zelfs helemaal geen collegegeld te vragen.

Dat staat in de nota van wijzigingen op de Wet Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) die minister Ritzen op 12 april aan de Tweede Kamer heeft aangeboden. Het oorspronkelijke wetsvoorstel is vorig jaar door oud-minister Deetman bij het parlement ingediend. Ritzen heeft daarin op enkele punten ingrijpende veranderingen aangebracht. De WHW zou in september 1992 in werking moeten treden.

Een van de opmerkelijkste wijzigingen is de nieuwe collegegeld-regeling. De universiteiten en hogescholen mogen in de toekomst zelf de collegegelden innen. Zij krijgen ook de vrijheid om de hoogte daarvan te laten variëren per instelling en zelfs per studierichting. De overheid stelt alleen nog het maximumbedrag vast, dat thans op 1.750 gulden ligt (deeltijd 1.325 gulden). Een student die voor een bepaald collegegeld met een studie begint hoeft niet bang te zijn dat het tussentijds wordt verhoogd. De instelling is verplicht de prijs gelijk te houden zolang de student die studie volgt. Als het nieuwe systeem wordt ingevoerd, blijft de

hoogte van de collegegeldvergoeding in de studiefinanciering overigens gelijk aan het maximum.

De bedoeling van deze regeling is, dat er een verband ontstaat tussen de kwaliteit van een studie en de daarvoor verlangde prijs. Om dat te kunnen beoordelen moet de student natuurlijk weten hoe het met de kwaliteit van de opleiding gesteld is. Daartoe wil minister Ritzen een centraal register van opleidingen in het hoger onderwijs invoeren. In het register komen alle studierichtingen voor die door de overheid worden betaald en waaraan een door de overheid erkend diploma is verbonden. Ook de uitkomsten van een kwaliteitstoets zijn er in opgenomen. Wanneer blijkt dat een bepaalde opleiding een aantal jaren achtereen ernstig in kwaliteit tekort schiet, dan betaalt de overheid niet meer en wordt de studie geschrapt uit het register.

Voor het instellen van studententops komt er ook een nieuwe regeling. Wanneer zich meer studenten aanmelden dan het totaal aantal beschikbare plaatsen in

(Vervolg op pagina 4)

Tekort op onderwijsbegroting dreigt verhaald te worden op studiebeurzen

MINDER GELD VOOR STUDIEFINANCIERING

Nieuwe tegenvallers op de begroting van minister Ritzen zullen onvermijdelijk leiden tot bezuinigingen op de studiefinanciering. Naar het zich laat aanzien, gaan de basisbeurzen flink omlaag en moeten studenten meer geld gaan lenen.

Er is slecht weer op komst, gaf Ritzen twee weken geleden toe in de Studentenkamer, waar de Landelijke Studenten Vakbond hem dringend en op dat moment nog tamelijk beleefd verzocht eindelijk eens opheldering te verschaffen over de toekomst van het beurzenstelsel. Tevergeefs, zo bleek. Want de bewindsman vond 'dat er ook met slecht weer wordt gevoetbald en ook bij dezelfde spelregels.'

Die spelregels dicteren dat de studentenbond het pingelen in de regeringsploeg nog even moet aanzien tot Ritzen een verlossende voorzet mag geven in de vorm van de 'heroriënteringsnota studiefinanciering'. Over de uitgangspunten van die nota heeft het kabinet namelijk nog steeds geen overeenstemming kunnen bereiken. Dat hoeft geen wonder te heten, want de financiële problemen zijn gigantisch en waarschijnlijk niet eens in hun volle omvang bekend. Bovendien is er, ongeacht de uitkomst van het bearaad, een stevig maatschappelijk protest te verwachten. De LSVb tooit zich al met oorlogskleuren.

In het regeerakkoord werd beloofd dat de heroriënteringsnota in de loop van dit voorjaar zou verschijnen. Het moest een overzicht worden van alle maatregelen die in de periode 1990 tot 1995 zouden leiden tot een bezuiniging van 650 miljoen gulden op de studiefinanciering: privatisering van de leningen, koppeling van beurs en studieprestaties, verlaging van de leeftijdsgrens, enzovoort. Intussen is echter gebleken dat het getal 650 in de laatste Miljoenennota een op z'n zachtst gezegd conservatieve schatting was van de overschrijding in de uitgaven.

De afgelopen dagen is duidelijk geworden dat de werkelijke overschrijdingen bij de studiefinanciering in 1995 opgelopen zullen zijn tot boven een miljard gulden. Als niemand in het kabinet collega Ritzen te hulp snelt - inleveren moeten ze allemaal en wie staat er dan te popelen? - zijn aanvullende bezuinigingen van opnieuw honderden miljoenen geboden. Nog een geluk, zo merkte een woordvoerder van Ritzen op, dat het voorjaar pas op 21 juni afloopt.

Teneinde de gaten te kunnen stoppen overweegt minister Ritzen momenteel een flinke verlaging van de basisbeurs. Voor studenten uit de lagere inkomensgroepen zal dat worden gecompenseerd door hogere aanvullende beurzen, voor de overigen betekent het meer lenen. De PvdA-bewindsman op Onderwijs en Wetenschappen doet op die manier een aardige stap in de richting van het plan dat zijn partijgenoten Vermeend en Wallage reeds in 1986 hebben gelanceerd, maar waarvoor zij toen steun moesten ontberen.

In het huidige stelsel ontvangen alle studenten, onafhankelijk van het ouderlijk inkomen, een gift in de vorm van een basisbeurs. Daarboven kunnen zij een bedrag lenen, waarvan de hoogte wel is gerelateerd aan het inkomen van de

ouders. De PvdA heeft steeds gewezen op het denivellerend effect van deze regeling, omdat studenten uit arme gezinnen met een aanmerkelijk hogere studieschuld worden opgezadeld dan degenen uit een welgestelder milieu. Het voorstel van Vermeend en Wallage kwam grof gezegd neer op een omkering van het stelsel: laat iedere student een - voor allen gelijke - lening afsluiting en geef daarboven een beurs waarvan de hoogte in verband staat met het ouderlijk inkomen. Het voordeel van deze systematiek is dat de denivellerende effecten van het bestaande beurzenstelsel ongedaan worden gemaakt. Maar wat voor Ritzen thans belangrijker is: zeker als binnenkort de studieleningen zijn geprivatiseerd, wordt het ook aanmerkelijk goedkoper voor de overheid.

Buitengewoon vervelend voor Ritzen is, dat hij nog lang niet uit de brand is als hij op de studiefinanciering heeft bezuinigd. Dat er steeds weer nieuwe overschrijdingen op dat begrotingshoofdstuk worden ontdekt, is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de gebrekkige manier waarop ramingen van studenten- en leerlingenaantallen tot stand komen. Dat probleem bestaat al jaren, wordt ook onderkend, maar is kennelijk erg moeilijk op te lossen. De niet tijdig onderkende groei van de aantallen leerlingen en studenten veroorzaakt natuurlijk ook andere overschrijdingen dan alleen bij de studiefinanciering.

In het komend jaar, 1991, doet zich op het totaal van de onderwijsbegroting een overschrijding van 350 miljoen gulden voor ten opzichte van de vorige meerjarenraming als gevolg van de groeiende studenten- en leerlingenaantallen. Een nog iets hogere overschrijding, zo in de orde van 380 miljoen, wordt daarnaast veroorzaakt door eveneens te lage ramingen van wachtgeld- verplichtingen. Alsof het nog niet erg genoeg is, kan Ritzen zowel dit jaar als in 1991 - evenals zijn collega's op de andere departementen - fluiten naar de prijscompensatie op zijn uitgaven. Dat kost hem nog eens ruim 270 miljoen gulden. Met nog enkele kleinere postjes erbij, moet dus alleen al voor de komende begroting een gat van meer dan een miljard gulden worden gedekt, waarvan het overgrote deel los staat van de beurzenproblematiek.

We horen het minister Ritzen nog zeggen, vlak na zijn aantreden: 'Deetman heeft steeds moeten zeggen: zo is het afgesproken in het kabinet, ik moet zoveel ophoesten. Gelukkig hoef ik dat niet.'

Jos Dohmen/HOP

Slechts 4% in vier jaar klaar

Van de studenten die in 1983 een studie zijn begonnen aan de universiteit, heeft slechts 4 procent binnen vier jaar en 18 procent binnen vijf jaar het doctoraal examen gehaald. Dat blijkt uit gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

De studieresultaten verschillen flink per studierichting, zo blijkt uit de cijfers. De hoogste percentages geslaagden voor het doctoraal examen werden gevonden bij geneeskunde, tandheelkunde en gezondheidswetenschappen. Bij deze studierichtingen heeft na vijf jaar ongeveer de helft een doctoraalbul.

Na vier jaar is 18 procent van de onderzochte studenten weer van de universiteit vertrokken zonder enig diploma te hebben behaald, zo meldt het CBS. Zeven procent is vertrokken met een propedeutisch getuigschrift op zak. Maar ook hier zijn de verschillen per studierichting groot. Van de studenten die hun studie zijn begonnen bij wijsbegeerte, is na vier jaar bijna de helft uit het wetenschappelijk onderwijs verdwenen. Van de studenten diegeneeskunde daarentegen heeft slechts acht procent de universiteit verlaten. (HOP/jd)

Percentages geslaagden voor het doctoraal examen per faculteit waarin de studie werd aangevangen:

	binnen 4 jr.	binnen 5 jr.
godgeleerdheid	0	5
letteren	4	14
wijsbegeerte	2	4
geneeskunde	16	49
tandheelkunde	24	48
diergeneeskunde	12	32
ov. medische wetensch.	19	52
wis- en natuurkunde	2	20
technische wetensch.	2	15
landbouwwetensch.	0	3
rechtsgedeerdheid	4	15
economische wetensch.	2	13
soc.-cult. wetensch.	2	9
psychologie	2	12
pedagogie en andragogie	2	18
ov. soc. wetensch.	-	3
geografie en prehistorie	1	14
ov. wetenschappen	1	16
TOTAAL	4	17

LSVb denkt aan acties

De Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) wil een grootscheepse protestactie houden tegen de bezuinigingen op studiefinanciering. Het actiecomité van de bond komt daartoe aanstaande zondag, 29 april, in Utrecht bijeen. Daaraan voorafgaand zullen de aangesloten plaatselijke bonden hun eigen plannen maken.

De bezuinigingsplannen die in de afgelopen dagen zijn uitgelekt betekenen volgens de LSVb dat de studieschulden van studenten kunnen oplopen tot tachtigduizend gulden. Bovendien zullen grote groepen studenten gedwongen worden weer bij hun ouders te gaan

Hoedt U voor Feministen

Met enige regelmaat ontmoet ik studenten die enthousiast zijn over het volgen van onderwijs in vrouwenstudies, maar die koude rillingen krijgen wanneer het woord feminisme valt. Feministen, dat zijn boze vrouwen, harde vrouwen, dogmatische vrouwen, slechtgeklede vrouwen, mannenhate vrouwen - kortom, geen mensen die je in je vriendenkring toe zou laten. Op de vraag of ze ooit een feminist gezien hebben komt een aarzelend antwoord: nou, nee, eigenlijk niet, of zou zij..., of ben jij....nee toch...

Het idee dat feministen verstandig zouden zijn, aardig ook wellicht, hun vak verstaan en er soms alleraardigst uitzien komt sommige mensen zo vreemd voor, dat ze, wanneer ze zo'n vrouw tegenkomen, voetstoots aannemen dat dit geen feminist kan zijn. Dit roept de vraag op of er iets mis is met de beeldvorming over het feminisme. Het antwoord daarop luidt natuurlijk bevestigend. De associatie van feminisme met - overigens vaak nuttige en gerechtvaardigde - acties van luidruchtige jongedames in paarse tuinbroeken blokkeert het inzicht in het feminisme als een brede maatschappelijke emancipatiebeweging die er mede voor heeft gezorgd dat vrouwen stemrecht hebben, dat ze mogen studeren en dat ze ook iets met die opleiding kunnen doen dat meer is dan hobbyisme. Door vrouwengeschiedenis in Nederland en de Verenigde Staten tot eindexamenonderwerp te maken op de middelbare scholen heeft Ginjaar-Maas echter een uitstekende zet gedaan om die beeldvorming te corrigeren. Wie niets weet van de strijd om het vrouwenkiesrecht is binnenkort even dom als wie niets weet van het ontstaan van de parlementaire democratie.

Dit neemt niet weg dat er ook met het feminisme iets aan de hand is. Dat velen bij het begrip feminisme nog de televisiebeelden van de jaren '70 in hun hoofd hebben komt ook doordat het feminisme van de jaren '80 onzichtbaar is geworden. De plaats van handeling is verschoven van de straten en de café's naar de instellingen en de organisaties. Feministen hebben daar ook hun kleding op afgesteld: de tuinbroeken zijn vervangen door mantelpakjes en naaldhakken, en sommigen hebben zelfs lang haar. Aan de buitenkant valt een feminist niet meer te onderscheiden van de gemiddelde burgertrut, en wie een gesprek begint om het feministisch gehalte van iemand alsnog te achterhalen zal merken dat dat lastig is. 'Best wel aardig, gut... Wauw, gevoel voor humor. Ze zegt wel dat het met de kinderopvang nog beroerd geregeld is, dat vrouwen financieel onafhankelijk moeten zijn en dat het vreemd is dat de vingervlugheid van de fabrieksarbeidster zoveel lager gewaardeerd wordt dan die van de chirurg. Maar ze leest niet alleen vrouwenboeken, en houdt van cowboyfilms.' Zou dit een feministe zijn? En wat dan nog?

In tien jaar tijd heeft er een eigenaardige omdraaiing plaats gevonden. Terwijl feministen zich bevrijdden van hun eigen dogma's en veel ideologische retoriek achter zich lieten bij hun mars door de instituties, leiden de clichés en de vooroordelen over het feminisme nog steeds een bloeiend bestaan. Maar net als feministen, kunnen ook anti-feministen van hun vooroordelen worden genezen. Het lezen van een boek wil wel eens helpen. Wie zoveel tijd niet heeft hoeft slechts om zich heen te kijken. Feministen zijn gewoon onder U.

Klasien Horstman

Volgende week geen Observant

In verband met Konginnedag komt volgende week geen Observant uit. De eerstvolgende uitgave, nummer 31, met daarin een speciale verkiezingsbijlage, verschijnt op 10 mei.

De redactie

Portier mag verdachte personen aanhouden

BMC NIET MEER OPEN VOOR ONBEVOEGDEN

Toegangsregistratie, pasjes en een portier met aanhoudingsbevoegdheid. Dat zijn de belangrijkste ingrediënten van het bewakingsplan, waarmee het Biomedisch Centrum (BMC) vanaf 1 juni ontoegankelijk voor onbevoegden moet worden. Daarnaast fungeert het plan als pilotproject voor de nieuwbouw op Randwijck. Het staat nog niet vast welk bewakings- en beveiligingssysteem daar gebruikt gaat worden. De ervaring die de komende twee jaar in het BMC wordt opgedaan, kan wellicht de weg wijzen.

Het plan komt uit de koker van de Commissie Bewaking en Beveiliging, een onderdeel van de Projectorganisatie Nieuwbouw FdG/FdGW. Volgens commissielid René de Fontejne (faculteitsbureau geneeskunde) leek het "onzinnig om alleen iets voor de nieuwbouw uit te denken, terwijl links en rechts het hele gebouw werd leeggehaald." Anderzijds kon het BMC-project niet al te grootschalig worden opgezet, want de investering (80.000 gulden) moet worden afgeschreven in de periode tot aan de verhuizing naar Randwijck. Gebruikers van het BMC klagen al jarenlang over de inbraakgevoeligheid van het pand. In '87 eisten tweehonderd 'verontrusten' in een brief aan het college van bestuur doeltreffende maatregelen, maar die oproep boekte nauwelijks resultaat. Door de deconcentratie van huisvestingslasten komt de verantwoordelijkheid voor bewaking nu expliciet bij de beheerders van de gebouwen te liggen. Voor het BMC zijn dat de faculteiten geneeskunde en gezondheidswetenschappen, die de kosten van het bewakingsplan dan ook goeddeels dragen.

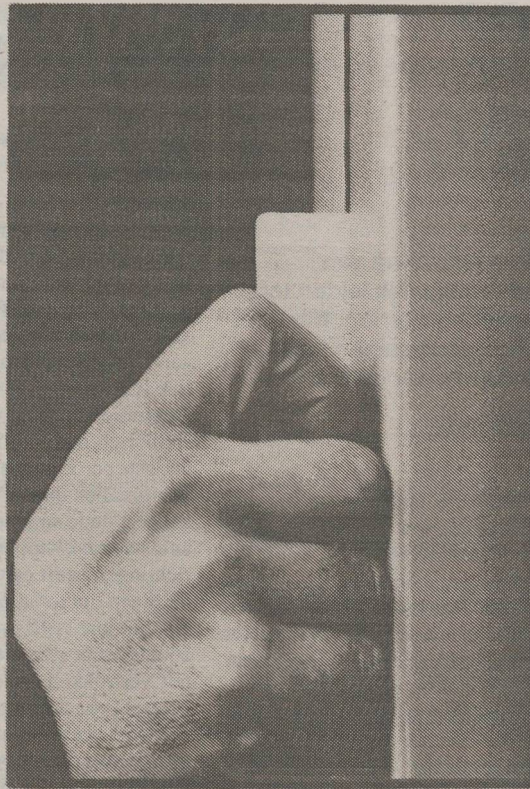
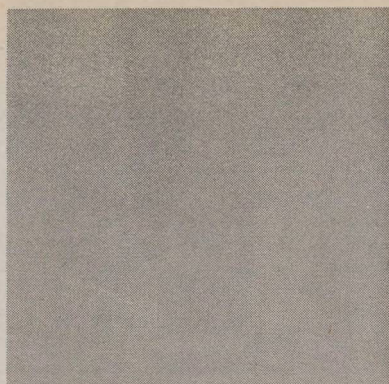
Keycards

In het plan heeft terreinbeveiliging de voorrang gekregen boven gebouwbeveiliging. Dat was niet alleen goedkoper, maar voorkwam bovendien dat er een afzonderlijk bewakingsingssysteem bij de fortcabines moest komen. Nu hoeven er maar drie ingangen te worden bewaakt: de hoofdpoot, de tunnelverbinding tussen BMC en Academisch Ziekenhuis Maastricht (AZM) en het zogeheten 'proefdierenpoortje' (bij Brusselse Poort). Bij deze ingangen wordt een

'keycardstelsel' geïnstalleerd: met kaarten van hard plastic en voorzien van een streepjescode kan voortaan 24 uur per dag worden geregistreerd wie op welk tijdstip het gebouw binnenkomt of verlaat. De AZM-toegang en het 'proefdierenpoortje' krijgen kaartleesapparatuur en elektrische ontgrendeling. Bij de AZM-toegang worden bovendien camera en intercom geplaatst, zodat mensen zonder keycard tijdens kantooruren contact kunnen opnemen met de portier, die hen dan eventueel kan binnenlaten. Bij de hoofdtoegang wordt naast de receptie een portiersloge gebouwd. Tussen portiersloge en fortcabines komt een afrastering met daarin een drietand-tourniket met kaartleesapparatuur (vergelijkbaar met het metro-systeem) en een afsluitbare poort (ten behoeve van leveranciers). Iets verderop, bij de huidige slagboom, komt een rolpoort die buiten kantooruren dicht gaat. Via een met lezers uitgerust zijpoortje kunnen medewerkers zich 's avonds toch toegang tot het terrein verschaffen. In verband met onderzoek eisen veel medewerkers van het BMC namelijk vrijwel onbeperkte entree. Omdat er op de voordeur van het BMC-gebouw zelf geen registratiesysteem wordt gemonteerd, blijft voor de avonduren en weekdagen óók het bestaande sleutelsysteem gehandhaafd: elke vakgroep heeft in dat kader de beschikking over vijf voordeursleutels.

Badges

Binnenkort verschijnt een krantje met informatie over het bewakingsplan. Tijdens een aantal voorlichtingsbijeenkomsten zullen de consequenties voor de gebruikers worden belicht. Medewerkers die hun vaste werkplek in het BMC

Bij drie ingangen komt een keycard-systeem, waarmee precies geregistreerd kan worden wie het gebouw binnengaat of verlaat. (foto Franco Gori)

hebben, krijgen in de toekomst een eigen keycard. Datzelfde geldt voor bezoekers die vaak buiten kantooruren in het gebouw moeten zijn (de storingsdienst of de begrafenisonderneming). Medewerkers, studenten en bezoekers die incidenteel in het BMC verkeren, melden zich bij de portier en krijgen dan een bezoekersbadge. Studenten die in het BMC bijvoorbeeld een keuzestage lopen, kunnen zich via de betreffende vakgroep tijdelijk (en wellicht tegen storting van een borgsom) een keycard verschaffen. De portier krijgt de bevoegdheid mensen korte tijd ter controle vast te houden, bijvoorbeeld wanneer iemand met een computer naar buiten loopt. Hij kan een toegangsbewijs vragen, weigeren om iemand binnen te laten en de inhoud van auto's controleren bij het verlaten of oprijden van het terrein. Informatie die de portier verzamelt, mag uitsluitend voor bewakingsdoeleinden worden gebruikt en alleen door het hoofd Civiele Zaken worden ingezien. Om de privacy van de BMC-gebruikers te waarborgen,

zal de portier zelfs geen vragen over iemands aanwezigheid in het gebouw beantwoorden.

De la Fontejne verwacht dat het bewakingsplan óók een gunstig effect zal hebben op de veiligheid in het BMC. "Op dit moment wordt er niet eens meer zo heel veel gestolen, maar er zijn ontzettend veel andere redenen te bedenken om de toegang aan banden te leggen. Denk alleen al aan het risico bij proeven en aan de gevaarlijke stoffen waarmee gewerkt wordt. De afgelopen jaren is het verschrikkelijk goed gegaan, maar je kunt niet wachten tot er iets gebeurt. Vroeger werkte je in een laboratorium met een vaste club mensen, maar tegenwoordig verdwijnt het overzicht: er lopen studenten en aio's rond, of gasten in het kader van internationalisering. We kunnen de veiligheid niet meer aan vaste mensen in de vakgroep overlaten. Aanvullende maatregelen -zoals het beperken van de toegang- zijn nodig."

Emely Nobis

Wet hoger onderwijs

(Vervolg van pagina 1)

een studierichting, dan zijn de instellingen verplicht om eerst de capaciteit te verhogen. Die uitbreiding moet gaan tot tenminste 125 procent van het gemiddelde van de capaciteit van de laatste twee jaar en de voorgenomen capaciteit voor het komend studiejaar. Pas als deze capaciteitsverhoging ontorekend blijkt, mag een numerus fixus worden ingesteld. In het oorspronkelijke voorstel van Deetman was eenzelfde uitbreiding van de capaciteit geboden, maar dan ten opzichte van het gemiddelde over drie jaren.

De criteria voor het instellen van een studentenstop op basis van de arbeidsmarkt zijn door Ritzen ruimer gesteld. Deetman wilde een dergelijke numerus fixus alleen toestaan als de arbeidsmarkt voor afgestudeerden in een specifieke studierichting erg slecht is - zoals dat momenteel bij tandheelkunde het geval is. Ritzen vindt dat zo'n besluit ook mag zijn ingegeven door werkgelegenheidsaspecten in meer algemene zin, dus door zoiets als de 'maatschappelijke

behoefte' aan afgestudeerden. Ritzen wil leden van etnische minderheden voor alle studies met een numerus fixus de hoogste inlotingskans geven. De inlotingskans is al sinds enkele jaren afhankelijk van het gemiddeld eindexamencijfer. Hoe hoger dat cijfer, hoe hoger de kans. De hoogste inlotingskans ontstaat bij een gemiddeld eindexamencijfer van 8,5 of hoger en Ritzen wil alle leden van etnische minderheden indelen bij deze groep. Universiteiten en hogescholen mogen eisen blijven stellen aan het vakkenpakket waarin toekomstige studenten eindexamen doen, zo blijkt verder uit de nota van wijziging. Deetman wilde deze zogenaamde deficiëntie-regeling nog schrappen uit de wet, maar Ritzen vindt dat maximaal twee vakken verplicht kunnen worden gesteld. Het verschil met de bestaande regeling is dat niet meer de overheid, maar de instellingen bepalen welke vakken dat zijn. In tegenstelling tot Deetman, wil Ritzen geen indeling van het hoger onderwijs in

een beperkt aantal (negen) sectoren. De oorspronkelijke bedoeling was dat de universiteiten en hogescholen binnen de grenzen van een sector vrij zouden zijn om de inhoud van het onderwijs te bepalen. In de nieuwe plannen vervallen die grenzen en kunnen de instellingen elke studierichting of opleiding gaan verzorgen waarvoor zij een maatschappelijke behoefte bespeuren. De herkenbaarheid van die opleidingen is min of meer gegarandeerd door de opname in het centraal register.

De nota van wijziging bevat nog geen voorstellen voor een nieuwe bestuursorganisatie aan de universiteiten en hogescholen, al streeft Ritzen daarin wel veranderingen na. Hij heeft de VSNU en de HBO-raad uitgenodigd om nog voor de zomervakantie een conferentie hierover te beleggen, waarna de minister zijn conclusies trekt. De VSNU heeft inmiddels positief gereageerd op het handhaven van de deficiëntie-regeling in de WHW. De vereniging van universiteiten verwacht dat

daarmee veel studieoverdraging kan worden voorkomen. Over de invoering van een centraal register van opleidingen is men echter sceptisch. De universiteiten menen dat zij al het nodige doen op het gebied van studievoorziening en kwaliteitsbewaking. Een centraal register zal volgens de VSNU kunnen leiden tot een verkapt vorm van overheidssturing en tot onnodige bureaucratie.

Weinig opgetogen is de VSNU verder over de manier waarop Ritzen de studentenstops wil regelen. De universiteiten willen niet tot uitbreiding van de capaciteit worden gedwongen, als zij niet de garantie hebben dat dit ook meer geld zal opleveren.

Jos Dohmen/HOP

Er zijn bijna geen sociologische wetmatigheden, en die er zijn, deugen niet. Zo is daar de wet van behoud van ellende: als het op één gebied van het leven beter gaat, gaat het elders slechter. De wet verklaart waarom in de week van uw oratie uw vrouw u verlaat. Waarom uw poes doodgaat wanneer u afstudeert. Waarom u en uw vrienden de laatste maanden van mooi weer genieten maar bij herhaling duurzaam ziek zijn. Dat deze wet altijd opgaat komt door de wet van het onbeperkt vermogen tot verslechtering. In de formulering van de vader van Mary Hartmann: "Ain't nothing so bad that it can't get worse." De wet treft altijd u, nooit uw vijanden. Dit hoogstpersoonlijke karakter deelt zij met de paradox van de rij, ook wel de wet van het loket genoemd: de rij waarin u staat is altijd de langste. Toch komt het weleens voor dat alles een tijdlang meezit. Maar dan moet u eerst echt oppassen. Want tegelijk met al die meevallers wordt aan de andere kant op uw rekening het groeiende saldo van uw schuld bijgeschreven. Geluk is geen recht maar een onredelijk en tijdelijk toeval, een kreuk in de kosmos die eens in de zoveel tijd wordt gladgestreken. Dan wordt alle ellende die zich daarin heeft verzameld over u uitgestort. En hoe meer tijd er passeert tussen twee strijkbeurten, des te zwaarder u moet boeten. De wereld is onrechtvaardig.

Hoe komt het dat deze eenvoudige waarheden niet in sociologische publicaties te vinden zijn? Dat komt door een complot van de beoefenaren van dat vak. Uit vrees voor het lot van Cassandra hebben zij de mythe van de waardenvrijheid in het leven geroepen. En om het lage theoretische gehalte te maskeren en het toch een beetje op wetenschap te laten lijken, worden de losse waarnemingen waaruit het vak bestaat op een manier beschreven die niet direct tot lezen noodt. Die combinatie van amoralisme en trivialeit degradeert de sociologie tot een theologie zonder God. Studenten zouden er beter aan doen om uit literatuur of films van de wetmatigheden van het menselijk gedrag kennis te nemen dan uit die bloedeloze tekstboeken. Romans worden tenminste geschreven door mensen wier vak het is om leesbare teksten te produceren. Bovendien schrikken literatoren niet terug voor een flinke dosis fantasie. Zij die de sociale wetenschap als beroep gekozen hebben, beschouwen het bedenken van fantasierijke verzinself als onwetenschappelijk, een misvatting die het vak pas echt buiten de wetenschap plaatst.

Voor de bestudering van waarden is een ander onschuldig specialisme gecreëerd, de ethiek. Vroeger maakten sociale wetenschappen en ethiek deel uit van één moral science, de wetenschap van de ondeugd. Men zag in dat het immorele en onrechtvaardige een trek van het universum is. Daarom rees ook de vraag niet of er verschillen zijn tussen sociale en natuurwetenschap. Dat probleem is gecreëerd door het complot der sociologen. Want samenzweren doen ze liever dan zeggen wat deugt en niet deugt.

© August Magirus

Medische faculteit dreigt uitgangspunten te verlaten, vinden critici van het reorganisatierapport

BIJ MEDISCHE FACULTEIT NADERT HET EINDE VAN DE BASISFILOSOFIE

Er waait een kille wind door de medische faculteit. Wie zijn oor te luisteren legt, hoort over en weer geschamper en sarcasme. Onderwerp: de beoogde reorganisatie. Voornaamste doelwit: de leden van de reorganisatiecommissie, die de verkeerde richting ingeslagen zouden zijn en zelfs niet geschroomd zouden hebben om hun eigen vakgroepen te bevoordelen. Leden van de commissie reageren daarop met een gewonde blik; dat hier hun integriteit ter discussie wordt gesteld toont een geestelijke afgrond waarin men niet wenst af te dalen. Intussen hebben zich de afgelopen weken de schriftelijke reacties op het plan opgestapeld, niet onvoorspelbaar vooral vanuit de vakgroepen die in formatie gekort dreigen te worden dan wel een gehele of gedeeltelijke opheffing in het verschiet hebben. Vandaag zou de faculteitsraad over het plan vergaderen om spijkers met koppen te slaan, na het 'opiniërend' beraad van begin april. Maar naar het zich laat aanzien komt er nog een vergadering; de tijd om te reageren bleek te kort. Voor sommigen geeft zelfs dat nog onvoldoende garantie voor een zorgvuldige bespreking. "Hier wordt de basisfilosofie onderuit gehaald, en bij een grondwetswijziging heb je toch ook een tweederde meerderheid nodig; dat gaat toch niet zomaar?" klaagt een opponent.

En decaan prof. Ferd Sturmans was nog wel zo optimistisch: "Met de raad wil ik in eerste instantie praten over hoe de faculteit eruit moet gaan zien, niet over de bezuinigingen", zei hij enkele dagen voor de eerste bespreking van het rapport in de faculteitsraad. Daarom ook, zo verklaarde hij, had de commissie afgezien van een concreet overzicht waarin de beoogde formatie per vakgroep tegen de huidige zou worden afgezet. Dat gaf maar stof aan kleingeestige kinnesinnen en zou het debat afhouden van de kloeke vergezichten die de commissie onder zijn leiding had geschetst. Was men het daarover eenmaal eens, dan zou de cijfermatige invulling vanzelf wel volgen.

Helaas, de werkelijkheid is prozaïscher; niets menselijks is de geneeskundigen vreemd. Natuurlijk was de eerste pagina die men in het rapport opsloeg die met de tabellen, en natuurlijk keek elke groep eerst of zij aan de min- of de pluskant van de berekeningen terecht was gekomen. Afhankelijk van de uitkomst is men vervolgens best bereid om te bezien welk principieel standpunt zich daarmee het best laat verenigen. Diezelfde houding klonk door in de faculteitsraad, waar in plaats van een fundamenteel debat een slaapverwekkende bespreking over hele en halve fte's plaatsvond. Toch schemerde er zo nu en dan, vooral in de bijdragen van de studenten en enkele leden van het ondersteunend- en beheerspersoneel (OBP), nog iets van een grote lijn doorheen. De grote vraag is vooral: is met dit rapport de basisfilosofie van 1972 aan de wilgen gehangen? Gaat de profilering op medisch-technologisch terrein ten koste van die op het vlak van de extramurale zorg?

In de faculteit blijkt die vrees wel degelijk te bestaan. Hoogleraar medische sociologie Riet Drop weet niet goed wat ze aan het rapport heeft "omdat beide tendensen er in staan; we moeten dus heel wakker blijven", maar sociaal psychiater prof. Marius Romme is er tamelijk stellig over: "De basisfilosofie is hiermee echt onderuit gehaald. Die ging nog uit van een holistische benadering, waarbij de gedragsaspecten zwaar wegen; de manier waarop je met je leven omgaat, en de invloed die dat heeft op je gezondheid. In dit rapport prevaleert de technologische aanpak." Spottend wijst hij op de passages in de nota waarin van 'overdracht van geavan-

Prof. Rob Reneman: "Die basisfilosofie is toch gedeeltelijk aan de borreltafel tot stand gekomen." (foto Franco Gori)

ceerde diagnostische technieken vanuit de tweede naar de eerste lijn' wordt gerept. Romme: "Wat betekent dat? Dat de huisartsen straks allerlei apparaten krijgen, zelf een EEG gaan doen of zoiets. Ik geloof niet dat we daarop zitten te wachten. Al die aandacht voor moleculair-biologische concepten leidt er toe dat de dokters technenuten worden, en de patiënten als een soort moleculen worden beschouwd. Daarbij wordt voorbij gegaan aan het feit dat de gezondheidszorg nog tal van onopgeloste problemen kent die op het psychosociale vlak liggen. Ik noem maar iets: veertig procent van de gevallen in de WAO heeft een psychosociale achtergrond. Suïcide is hard op weg om een der belangrijkste doodsoorzaken te worden. Dus waar hebben we het dan over?"

Romme is niet de enige die beducht is voor een teloorgang van de befaamde oriëntatie op de eerste lijn die de Maa-

expliciter: "Vergeet niet, die basisfilosofie is gedeeltelijk aan de borreltafel tot stand gekomen, dat is punt een. Belangrijker is dat er sindsdien geweldige ontwikkelingen zijn geweest in moleculair-biologische richting, dat kan niemand ontkennen. In het jaar 2000 wordt de huisarts daarmee geconfronteerd. Ik ben net terug uit de Verenigde Staten, en daar, en trouwens ook in Zweden, zie je al wat de technologie in de thuiszorg gaat betekenen. Daar moeten we de studenten op voorbereiden."

"Ik kan die visie van Reneman wel bevestigen", zegt hoogleraar huisarts-geneeskunde (en tevens commissielid) André Knottnerus, "in mijn vak zie ik dat de technologie een steeds grotere rol gaat spelen. Wij werken dan ook zowel met gedragswetenschappers als met klinici, die zijn in toenemende mate onmisbaar. Dat moet dan natuurlijk doorwerken in je curriculum, maar of dat nu betekent dat de basisfilosofie verlaten wordt, dat lijkt me overdreven. Er is wel een verschuiving, maar geen aardverschuiving. De profilering met de extramurale gezondheidszorg is voor een deel ingehaald door de ontwikkelingen in het academisch ziekenhuis en het topklinische onderzoek dat daar plaatsvindt. We treden dus niet meer met één gezicht naar buiten. 'Profilering in diversiteit' noem ik dat dan maar. Nee, dat is niet innerlijk tegenstrijdig, het doet gewoon recht aan de gegroeide realiteit."

Wat de consequenties van deze overwegingen voor de samenstelling van de faculteit moeten zijn, is nog lang geen uitgemaakte zaak. Zo maken vooral de studenten in de raad zich sterk voor het binnen boord houden van gammagroepen als gezondheidsethiek, -recht en EGZ. De nota stelt voor om de formatie die de medische faculteit aan deze (samen met gezondheidswetenschappen onderhouden) vakgroepen bijdraagt, af te stoten naar GW om vervolgens indien nodig de expertise telkens in te huren. Los van het feit dat de faculteit der gezondheidswetenschappen nu al aangekondigd heeft hier niet erg van gecharmeerd te zijn ("Het moge duidelijk zijn dat de faculteit niet bereid is om in dat kader vaste formatie van uw faculteit over te nemen"), de studenten zijn er in ieder geval tegen. "Onaanvaardbaar" heet het in de uitgebreide reactie op het commissierapport. De redenering is even simpel als doeltreffend: als men zich al wil profileren in bio-technologische richting, en die te nuur wordt door de studenten niet principieel bestreden, dan is het des te noodzakelijker dat de alfa- en gammadisciplines die tendens in evenwicht houden. De basisarts hoort kennis te hebben van de juridische -, ethische, economische en gedragswetenschappelijke aspecten van zijn vak. Dat wordt weliswaar niet door de commissie ontkend, maar voor de studenten geldt dat die vakgebieden dan ook binnen de faculteit vertegenwoordigd moeten blijven; het onderwijs is een afspiegeling van de vakgroepen in de faculteit, schrijven zij.

In de raad zullen zij hierbij onverwachte steun krijgen van op zijn minst een der commissieleden: Knottnerus. Ook hij heeft een amendement ingediend om de betrokkenheid van de medische faculteit bij deze 'gemengde' vakgroepen te handhaven. Een verklaring voor dit overspelige huzarenstukje? "Ik heb me laten overtuigen door de reacties op de nota, ik zie niet in dat dat niet zou kunnen. Nu reageer ik als raadslid op een bestuursstuk; de nota is immers door het bestuur overgenomen. Overigens heb ik de 'verhuizing' van die groepen als technische kwestie opgevat, zonder financiële gevolgen. Daarom denk ik dat die groe-

pen zonder bezwaar met gemengde formatie, dus met inbreng door geneeskunde, kunnen blijven voortbestaan."

Naast de wijzigingsvoorstellen op het terrein van het profiel van de faculteit (ook Gregor Franssen van de OBP-fractie Consequent pleit voor een duidelijker nadruk op extramurale en patiëntgebonden activiteiten) liggen er ook andere amendementen waar het bestuur naar verwachting moeilijk omheen zal kunnen. Algemeen is de kritiek op de clustering in de hoek van de psychologie en de psychiatrie. De verschillende disciplines op dat laatste gebied kunnen nog wel samen, maar laat psychologie er alsjeblieft buiten, bepleiten de betrokkenen; van inhoudelijke overlapping is immers nauwelijks sprake. Wat is er bovendien nog flexibel en beheersbaar (doelstellingen van de reorganisatie) aan een geclusterde megavakgroep van 120 mensen, vraagt men zich af.

Eveneens onder vuur ligt de voorgestelde wijziging in de OBP-normering. Voor sommige groepen zou die worden verlaagd tot onder het oude 'gammatarief', tot 0,2 fte per wetenschappelijk personeelslid. Op die manier zou ruimte ontstaan om andere groepen die voorheen onder de gammannorm vielen tot het hogere betatarief te promoveren. Uiteindelijk protesteren de getroffen tegen een dergelijk voorstel, maar de oppositie is breder. Naast bezwaren van het OBP ligt er nu ook een afwijzend oordeel van de interfacultaire wetenschapscommissie. Deze IWC stelt voor om de gehele vaste normering radicaal over boord te zetten en ad hoc per onderzoeksthema en vakgroep de behoefte aan OBP-ondersteuning vast te stellen. Daarmee rakelt zij een discussie op die al eerder gevoerd is maar die nooit tot een bevredigend einde heeft geleid; vooral de ruim met OBP bemeten vakgroepen voelen er weinig voor om hun positie principieel ter discussie te stellen.

Of de tweede faculteitsraadsvergadering over het reorganisatierapport voor de liefhebbers van het fundamentele debat een vrolijkere aanblik zal hebben geboden dan de eerste is bij het ter perse gaan van deze Observant nog niet bekend. Over het begrip 'kernfaculteit' zal het in ieder geval niet meer gaan, want dat is tijdens de vorige bespreking al gesneuveld. Decaan Sturmans gaf toen moeiteloos toe dat het begrip teveel verschillende betekenissen omvatte om hanteerbaar te zijn. "Van de baan," oordeelde Sturmans.

Niet uitgesloten is dat deze keer opnieuw een flink deel van de bespreking zich zal concentreren op allerlei slordigheden en rekenfouten in het rapport. In de schriftelijke reacties is uitvoerig op die tekortkomingen gewezen.

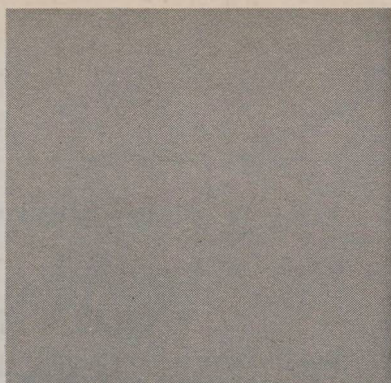
Wat in de raad zeker niet expliciet aan de orde zal komen is het geluid dat her en der in de wandelgangen hoorbaar is: de heroriëntering van de faculteit in technologische richting, de versterking, ondanks de bezuinigingen, van groepen in de klinisch-biomedische sector, vindt grotendeels plaats op instigatie van de sterke man in de faculteit, prof. Rob Reneman. Maar deze vindt dat uitgesproken onzin; in de commissie heeft hij soms zijn zin gekregen, soms ook niet. En dat de ontwikkelingen in de medische wetenschap nu eenmaal zo verlopen valt hem niet aan te rekenen. Het gaat er maar om dat de faculteit de boot niet zal missen.

Wammes Bos

Door Bart Brouwers

Thema

Uw Observant loopt achter. Want voor de universiteitsbladen is het blijkbaar steeds meer een trend om 'themanummers' te produceren. U weet wel, men kiest een onderwerp en laat daar vervolgens de gehele redactie op los om alle ins en outs voor eens en voor altijd uit de doeken te doen. 'Het definitieve ...-verhaal' heet dat dan in journalistiek jargon. Vlak voor pasen (wellicht een uitgelezen thema-tijd) was het weer zover. Eindhoven (Cursor) kwam met een special over dienstplicht, de Erasmus Universiteit (Rotterdam) bracht de lezers van Quod Novum op de hoogte van alle mogelijke vormen van sportbeoefening (alleen onderwaterhockey ontbrak volgens ons) en de Universiteit van Amsterdam gooide het in Folia - heel gewaagd - op het Milieu. Andere universiteitsbladen wierpen zich eerder al op het fenomeen 'themanummer', er mag duidelijk van een trend gesproken worden. Alleen Observant houdt zich afzijdig. Zodat U bij ons als daar aanleiding toe is kunt

lezen over milieu, sport of dienstplicht. Mogelijk zelfs in één nummer. (Cursor, Ad Valvas, Folia)

Dienstplicht

Nu we het er toch over hebben... Studenten blijken vrij ambivalent tegenover de dienstplicht te staan. Totaalweigeraars zitten naast echte Rambo's in de collegebanken. Voor sommigen is de carrière zo belangrijk, dat ze er alles aan doen om onder de wapenrok uit te komen, anderen doen hetzelfde omdat ze gewetnsbezwaren hebben. Voor beide groepen bestaan er (zwaar betaalde) adviesbureaus en juristencollectieven, die de weigeraar zo goed mogelijk begeleiden op weg naar vrijstelling, afkeuring of vervangende dienstplicht. Dat laatste is voor velen trouwens een aardige opstap naar een maatschappelijke carrière. Zodoende zijn er steeds meer mensen die proberen (als 'weigeryup' of 'perestrojka-weigeraar') een nuttig baantje te vinden, bijvoorbeeld als onderzoeker aan een universiteit. De eis van het Rijk dat een vervangende dienstplicht carrière-onderbrekend moet zijn, wordt niet zo nauw gevolgd. Studenten die uiteinde-

lijk toch in dienst terecht komen, hebben het daar vaak redelijk naar hun zin. De enige echt veelvoorkomende klacht is 'zonde van mijn tijd'. Verveling wil nogal eens toeslaan, zeker na een paar maanden, als alle opleidingen achter de rug zijn. Zelfs de mensen met de 'gematste baantjes' als ROAG-er (Reserve Officiersopleiding Academisch Gevormden, een op de drie kandidaten wordt aangenomen) hebben daar nogal eens last van. Maar sommigen geven ook grif toe: "Het is best wel gaaf om zo'n anti-tankraket af te vuren; oudejaarsavond in het kwaadraat."

(Cursor)

Vlees?

Pogingen van de Groningse mensa om over te schakelen op bio-dynamisch vlees stuiten op nogal wat problemen. Voornaamste is de verhoging van de prijs voor een maaltijd met vijftig cent, hetgeen voor de mensa-uitbaters te veel was. Dat zou wel eens gevolgen kunnen hebben voor de klandizie, zo vreesde men. Dan maar gewoon scharrelvlees, zo stelde de Stichting Lekker Dier voor. Maar ook dat bleek niet eenvoudig. De dichtsbijzijnde scharrelslager zit helemaal in

Friesland en eer een Groninger daar zijn boodschappen gaat doen, moet het peerd van ome loek zowat van zijn voetstuk zijn gevallen. Het is trouwens nog maar de vraag of een dergelijke kleinschalige vleesboer wel 60.000 karbonades extra per jaar kan leveren. In Groningen zelf knipt men zich intussen over het hoofd vanwege de gestegen prijzen van het normale slagersvlees. Men vreest dat de prijs van een vleesmaaltijd duurder zal worden en dat daarmee de klanten massaal zullen overstappen op de vegetarische schotel. Waarmee dan wel het probleem zou zijn opgelost.

(UK)

Laga

Het is ze dan uiteindelijk toch gelukt: na vier maal achtereenvolgende te zijn geworden, won het Delftse Laga-team dit jaar de Varsity, een roeiwedstrijd voor studenten. Oorspronkelijk (in 1878) moest de Varsity de Nederlandse tegenhanger worden voor de beroemde Oxford-Cambridge race die elk jaar in Engeland plaatsvindt. Maar hier is de

wedstrijd uitgegroeid tot een strijd tussen een groot aantal teams, voor het grootste deel afkomstig van de corpora. De Varsity hangt bol van tradities en allerlei leuke en minder leuke corpuses. Uit eten met de senaat, een pep-talk van een oud-winnaar, een wedstrijd tegen de nieuwelingen: het hoort allemaal bij de voorbereiding van Laga. Maar ook feest, drank en pornofilms zijn onlosmakelijk verbonden met de Varsity. "Na de oefenwedstrijd tegen de nieuwe acht zorgen zij voor het eten en wij voor de pornofilms", aldus een van de verse winnaars. En na afloop van de Varsity zelf worden roeiers en winnend publiek volgegoten met drank. Het winnende corps organiseert vervolgens het feest, waar drank en eten voor iedereen gratis is. Dat schijnt alleen bij het corps goed te verlopen. "De winnaar van vorig jaar, Okeanos, is het niet gelukt een goed feest te organiseren. Zo'n gewone roeiclub heeft daar het geld ook niet voor. Daarom deden ze dit jaar zeker ook niet mee..."

(Delta)

Cosa di Franco

De jongheren van Heerenhuis Adrianus, de levende uitdrukking van al het goeds dat het vrije westen te bieden heeft, met hun Estlandse protégé en huisgenoot Jörgen Jaanus (zie ook pagina 11)

Kouwetenendokter

(voor R.)

Vestdijks gedicht 'De getrooste dood', over het sterven van een kind, is geschreven vanuit een onverwacht perspectief.

De getrooste dood

De Dood, die onbekend en onbemind,
Zoo uit het oog, zoo uit het hart vandaan.
De weg vervolgt die hij vanouds moet gaan
En waarop niets hem aan zijn offers bindt,

Vindt soms op stille ziekbedden, waaraan
De laatste hand hij leggen zal, een kind
Dat hem herkent en glimlachend bemint,
En hem verzoent met heel zijn doodsbestaan.

Hij neemt het kind, en 't kind hangt aan zijn lippen.
Ziet dan de glimlach dralend ingeteekend
In 't vaal gelaat wanneer hij verderschrijdt.

Zoo wordt zijn baan naar kinderen berekend:
Zachte oasen tusschen zand en klippen
Der menselijke onverschilligheid.

Hoofdpersoon is niet het kind, zijn niet de ouders of verplegenden, maar is de gepersonifieerde Dood, die hier als een grote eenzame wordt voorgesteld, 'onbekend en onbemind'. Zonder aanzien des persoons, zonder dat hij met een van zijn slachtoffers een persoonlijke band aangaat, maakt hij een einde aan ons aller leven. Zijn opdracht leidt er toe, dat niemand van hem houdt. Hij heeft het moeilijk met zijn bestaan. De dood kent het verdriet van wie het zonder vriend of metgezel moet stellen.

Soms echter is het zijn taak een kind weg te halen, een kind dat, in zijn onschuld, niet bang voor hem is, maar zich argeloos voor hem openstelt en 'hem herkent en glimlachend bemint'. Door de ongecompliceerde, geen kwaad vermoedende liefde van zo'n kind voelt de Dood zich met zijn eigen bestaan verzoend. Hij wordt er minder eenzaam van en heeft vrede met zijn anders altijd zo vreugdeloze opdracht. Hij glimlacht. Het kind 'hangt aan zijn lippen', het is door hem geboeid, alsof de Dood een spannend verhaal vertelt. Wanneer de Dood een kind bezoekt, is zo'n stil ziekbed voor hem een oase van genegenheid te midden van al de onverschilligheid waarmee de mensen hem bejegenen.

Je kunt je natuurlijk niet echt voorstellen, dat de mensen zich onverschillig opstellen tegenover de dood. Ik denk dat Vestdijk met 'onverschilligheid' zo iets als liefdeloosheid bedoelt: de mensen houden niet van hem. Dat zagen we in de eerste regels.

Het gedicht kan, net door zijn bijzondere invalshoek, zijn ongewone perspectief, een troostende uitwerking hebben op mensen die weten wat het is, een kind te verliezen. Dat het nota bene de Dood is die getroost moet worden, dat hij met andere woorden minder hard en gevoelloos is dan wij altijd menen, is een vreemde, maar sterkende gedachte. Daarbij komt dat de dood van het kind in dit gedicht iets kalms en teders heeft. Het woord 'glimlach' is veelzeggend: de glimlach van de dood, die hier zijn mystificerende hoofdletter verliest, en klein en menselijk wordt, is de glimlach van het kind.

Wiel Kusters

College komt met lang verwachte notitie buitenlandbeleid

VRIJBLIJVENDE UITSPRAKEN OVER BUITENLAND VERMIJDEN

De universiteitsraad moet alleen uitspraken over internationale aangelegenheden doen als die ook werkelijk zoden aan de dijk zetten. Vrijblijvende moties ondermijnen het gezag van college van bestuur en U-raad. Ook als er schadelijke neveneffecten van zo'n uitspraak kunnen uitgaan moet de grootst mogelijke terughoudendheid betracht worden.

Dat schrijft het college van bestuur in de lang verbeide notitie over het 'buitenlandbeleid', die volgende week door de U-raad zal worden besproken. De raad vraagt al bijna anderhalf jaar om een dergelijk stuk.

De notitie ("Internationale samenwerking en de RL: enige kanttekeningen") moet het sluitstuk vormen van de beleidsvoornemens op het terrein van de internationalisering. De U-raad heeft onlangs slechts met de strekking van de al eerder voorgelegde internationaliseringsnota willen instemmen; hij heeft de formele goedkeuring opgeschort totdat er duidelijkheid over het zogeheten buitenlandbeleid zou zijn. Dat laatste omvat de meer politieke aspecten van de relaties van de universiteit op internationaal terrein. Daarbij gaat het vooral om de criteria die kunnen worden aangelegd om de ene activiteit te steunen, de andere af te remmen of zelfs te verbieden. In de notitie wordt uitdrukkelijk het credo beleden dat de verantwoordelijkheid voor internationale contacten in principe daar ligt waar ze zich afspelen. Dat kan op het niveau van de individuele medewerker zijn, de vakgroep, de faculteit, of de instelling als geheel. Het centrale bestuur moet zich zo min mogelijk met de lagere echelons bemoeien, vindt het college; hooguit kan er gestimuleerd worden waar dat bijvoorbeeld door college of U-raad nodig wordt geacht, of ingegrepen als er ongewenste ontwikkelingen optreden.

Het college staat blijkens de notitie een uiterst behoedzaam beleid voor. Radicale uitspraken ten gunste of ten detrimente van de samenwerking met een specifiek land kunnen beter achterwege blijven, schrijft men. De praktijk wijst uit dat het heel goed mogelijk is om samen te werken met een universiteit in een land waarvan de regering consequent de mensenrechten aan zijn laars lapt; zie de relatie met de universiteit van El Salvador. Uiteraard zal er wel gelet moeten worden op de aard van de relatie. De notitie noemt een tweetal criteria waaraan 'universitaire ontwikkelingssamenwerking', veelal kennisoverdracht, moet voldoen. De eerste is dat de instelling waarmee wordt samengewerkt streeft naar een verbetering van de positie van de armere bevolkingsgroepen in dat land, terwijl de concrete samenwerking eveneens dat doel moet dienen. Als tweede maatstaf geldt dat die samenwerking erop gericht moet zijn om de betrokken instelling zelfstandiger te maken, en dus niet afhankelijk van het infuus van de westerse kennis.

Waar nodig zal de universiteit vanuit het 'centrale niveau' dergelijke activiteiten stimuleren, terwijl omgekeerd een samenwerkingsrelatie die niet aan deze criteria voldoet deze steun waarschijnlijk zal moeten ontberen. Stopzetten is niet in alle gevallen nodig, beweert het college in een overigens tamelijk mistige passage, want ook al is er sprake van ongewenste effecten, toch kunnen die wegvallen tegen positieve (wetenschappelijke) resultaten van de samenwerking. Over de vraag wie daar dan de vruchten van zou plukken blijft de notitie in het duister; dat kan in deze formulering net

zo goed de RL zelf zijn.

Hoe het ook zij, eenduidige toetsingscriteria voor het moment waarop samenwerking inderdaad maar beter niet kan plaatsvinden zijn bijna niet te geven; reden waarom het college zich beperkt tot enige 'richtlijnen'. Samenwerking "kan onaanvaardbaar worden geacht" als de bevolking er ernstige negatieve repercussies van ondervindt, als de mensenrechten hierdoor (meer) geschonden worden, of als zij niet op een 'open' wijze kan worden bedreven. In landen waar men zich aan de mensenrechten weinig gelegen laat liggen is het dus uitkijken geblazen, vindt het college; alleen als de daar gevestigde instelling onafhankelijk van de overheid kan opereren, valt samenwerking te overwegen.

Als dat allemaal niet aan de orde is zal het college graag de universitaire ontwikkelingsamenwerking stimuleren, staat er in de notitie. Of dat ook echt belangrijk wordt gevonden valt echter nog te bezien. De betreffende passages lopen niet over van duidelijkheid. Voorzover het om bredere initiatieven gaat die door meer instellingen gedragen worden, wil het college "randvoorwaarden voor participatie optimaliseren." In het internationaliseringsbeleid en in het ontwikkelingsplan van de RL zal daaraan "een zekere prioriteit" worden gegeven, zo wordt beloofd.

Duidelijker is het college in zijn opinie over uitspraken die deze universiteit over internationale misstanden zou willen doen. "In beginsel" wordt daaraan grote waarde gehecht, mits het onderwerp iets

met de doelstellingen van de universiteit te maken heeft, maar uit alles blijkt dat het college niet gediend is van het soort moties waarin bijvoorbeeld de Chinese regering wordt veroordeeld wegens haar optreden tegen de studenten. Gratuite uitspraken die zonder gevolgen blijven en die ook nauwelijks beogen, zijn irrelevant en ondermijnen daarmee de geloofwaardigheid van de universiteit.

Als er dan eens een keer iets naar buiten wordt gebracht dat wel hout snijdt, bestaat het risico dat niemand meer luistert, vreest het college. Bovendien gaat het niet aan om een hele universitaire gemeenschap in controversiële aangelegenheden aan beleidsstandpunten te binden, heet het. Ook moet altijd zorgvuldig worden afgewogen of politieke uitspraken geen nadelige repercussies kunnen hebben voor reeds bestaande samenwerking. Daarbij verwijst het college naar de situatie in El Salvador. Een harde veroordeling aan het adres van de Salvadoraanse regering wegens de zoveelste wandaad zou de samenwerking met de universiteit aldaar weleens in gevaar kunnen brengen; let wel, de betrokken instelling heeft met die regering toch al een hoop te stellen.

Kortom, de universiteitsraad doet er goed aan zich niet te vaak van het wapen van de verontwaardigde motie te bedienen, suggereert het college. Opvallend afwezig in deze paragraaf is een bespreking van de mogelijkheid om in ruimer verband standpunten over actuele kwesties naar buiten te brengen. Daarmee zou aan het bezwaar van vrijblijvendheid enigszins tegemoet gekomen kunnen worden: een uitspraak van de gezamenlijke Nederlandse universiteiten -in VSNU-verband bijvoorbeeld- zou wellicht iets meer effect hebben. De notitie rept echter in het geheel niet van het voornemen om daartoe eventueel het initiatief te nemen, noch om zich bij acties van anderen aan te sluiten.

Inmiddels hebben de faculteiten en het college van decanen zich in gunstige termen over de notitie uitgesproken. Vooral de principiële vaststelling dat de verantwoordelijkheid voor internationale samenwerking op de 'werkvloer' ligt, vindt bijval.

Wammes Bos

Bij de graafwerkzaamheden voor de nieuwe collegezaal achter het voormalige Jezuiten klooster aan de Tongersestraat kwam een grote hoeveelheid botten naar boven. Ondeskundigen dachten meteen aan een oud Jezuitenkerkhof of keken met een blik vol verdenking naar de naastgelegen universiteitscantine, maar de deskundigen van de stadsarcheologische dienst wisten wel beter: In de late Middeleeuwen gooiden de Maastrichtenaars hier hun slachtafval over muur. (foto Franco Gori)

Congres belicht praktische relevantie van onderzoek

VROUWENSTUDIES MOETEN AAN BEELDVORMING WERKEN

Binnen vrouwenstudies speelt de vraag naar maatschappelijke relevantie van oudsher een grote rol. De actualiteit van deze discussie werd belicht op het onlangs gehouden congres De kloof voorbij. Afstand tussen theorie en praktijk moet plaatsmaken voor "wederzijdse inspiratie", werd daar geconcludeerd. Een andere kloof blijkt hardnekkiger: die tussen vrouwenstudies en vrouwenbeweging enerzijds en beleidsmakers anderzijds.

Het congres, georganiseerd door Vrouwenstudies Gezondheidswetenschappen, was vooral bedoeld als informatief treffen tussen medewerkers en studenten vrouwenstudies en vrouwen uit de praktijk van de gezondheidszorg. De wetenschappers belichten de praktische relevantie hun studies; de praktijkmensen maakten duidelijk hoe zij theoretisch onderzoek bij hun dagelijkse werk (zouden willen) toepassen.

In kort bestek werd tijdens het congres echter óók een aardige schets gegeven van enkele algemene tendensen binnen de ontwikkeling van vrouwenstudies.

In de jaren zestig en zeventig moest onderzoek op het gebied van Vrouwenstudies voortkomen uit de maatschappij en moesten de resultaten inzicht geven in de onderdrukking van vrouwen. "Dergelijke actieonderzoek heeft ontzettend veel informatie opgeleverd over problemen als anorexia nervosa en incest", betoogde Greta Noordenbos, universitair docent Vrouwenstudies aan de Rijksuniversiteit Leiden. De intieme band tussen theorie en praktijk heeft volgens haar verder "geleerd dat de bestaande hulpverlening aan vrouwen weinig te bieden had." Zelfhulpgroepen als Vrouwen tegen Sexueel Geweld of Vrouwen in de Overgang (VIDO) zagen het licht. Inmiddels lopen Vrouwenstudies niet langer aan de leiband van de Vrouwenbeweging: Begin jaren tachtig wist men een relatieve autonomie te verwerven. Noordenbos: "Dit was nodig om de pas verworven positie van Vrouwenstudies aan de universiteiten te consolideren. Er kwam ruimte voor theoretische verdieping. Vanuit de vrouwenbeweging kwam er aanvankelijk nog kritiek op het 'intellectualisme' van de 'ivoren studies', maar inmiddels zijn die geluiden geluwd. Blijkbaar hebben we de tweedeling geaccepteerd."

Normatief

Ook Klasien Horstman, universitair docent Vrouwenstudies Gezondheidswetenschappen (RL) benadrukte dat haar vakgebied is "geinstitutionaliseerd en geacademiseerd".

"Zowel qua onderwerpen als methodiek vormen vrouwenstudies een pluriform geheel, er wordt veel onderzoek verricht en er zijn veel publicaties."

Volgens Horstman is het niettemin zinvol om de vraag naar de relatie theorie en praktijk opnieuw te stellen.

"Vroeger zag men zichzelf binnen Vrouwenstudies als een toeleveringsbedrijf voor vrouwen die in de praktijk dom zaten te zijn. En vanuit de vrouwenbeweging werd dwingend voorgeschreven waarmee men zich bij Vrouwenstudies moest bezig houden. Een dergelijke normatieve discussie is niet meer wenselijk. Maar het is wel nuttig om te bekijken wat we aan elkaar kunnen hebben, hoe we elkaar wederzijds kunnen inspi-

renen."

Mogelijke relaties tussen theorie en praktijk behelzen het verrichten van contractonderzoek, bijvoorbeeld naar de mogelijkheden van positieve actie in bepaalde bedrijven, of het creëren van stageplaatsen speciaal voor studenten Vrouwenstudies. Tijdens het congres werd eens te meer duidelijk dat het werkveld van de vrouwenbeweging zich inmiddels verplaatst heeft van de frontlinie naar bedrijven en instellingen. Daar speelt bij reorganisaties bijvoorbeeld de vraag of er gekozen wordt voor ontslag van de man die al twintig jaar bij het bedrijf werkt of de enkele vrouw die inmiddels in de hogere functies is doorgedrongen. De voorgestelde late winkelsluiting levert een ander dilemma op: het plan is vooral gunstig voor tweeverdieners en alleenstaande werkende vrouwen. Maar tegelijk worden de belangen van het (goedgevoelde vrouwelijke) winkelpersoneel sterk aangetast. Vrouwenstudies zouden een wetenschappelijk antwoord op dit soort vragen kunnen leveren.

Beleidsmakers

De thema's van vrouwenstudies leven wel degelijk bij vrouwen in bedrijven en instellingen, daarvan waren veel deelnemers aan het congres overtuigd. "Zeker als je met cijfers komt, neem je aanvankelijke weerstand weg", aldus een spreker uit het publiek. De eigenlijke blokkades werden door haar bij de beleidsmakers op tafel gelegd: "Zij zijn nauwelijks bekend met resultaten van Vrouwenstudies. De implementatie van ideeën lukt daarom alleen van onderop, via vrouwen die vaak lage posities in de organisatie hebben. Dat is veel te tijdrovend. Vrouwenstudies moeten strategieën ontwikkelen, waarmee ze mannen voor hun zaak kunnen interesseren."

Positief actiebeleid vanuit ideologische overwegingen is "een gepasseerde station", benadrukte daarentegen J. van Dooren, adviseur bij de Nationale Ziekenhuisraad. Gericht onderzoek kan beleidsmakers wel overtuigen van het nut van positieve actie voor hun bedrijf, aldus Van Dooren.

Bestaande studies -bijvoorbeeld naar de nadelige positie van vrouwen bij sollicitaties- komen volgens haar niet goed aan.

"Vrouwenstudies hebben een slecht imago. Beleidsmakers hebben er geen idee van hoe waardevol enige kennis over dit vak kan zijn. Ingewikkelde artikelen dringen echt niet tot hen door. Om meer bekendheid te krijgen, zouden Vrouwenstudies allereerst een fatsoenlijk pr-beleid moeten ontwikkelen."

Emely Nobis

WAT IS WIJSHEID?

Veranderingen op automatiseringsgebied gaan razendsnel. Personal Computers worden steeds krachtiger en sneller. Ook de geheugencapaciteit van PC's wordt steeds groter. Het is gewoon niet bij te houden. Toch wilt u (voor uzelf, voor de vakgroep of voor de faculteit) als u gaat automatiseren de beste kwaliteit voor een aantrekkelijke prijs.

Het begint allemaal met goede raad. Advies vindt u gewoon om de hoek: bij uw universitaire PC-shop. Daar staat de deur open voor iedereen met vragen over automatisering. Bent u geïnteresseerd in een netwerk of zoekt u juist een krachtige stand-alone PC, bij ons bent u aan het juiste adres. Bekijk bijvoorbeeld eens de bijzondere aanbiedingen hiernaast. Tot 1 juli 1990 drie ijzersterke PC's voor buitengewoon scherpe prijzen. Bovendien geeft Commodore u de zekerheid van 3 jaar garantie. Als u overweegt om (verder) te gaan automatiseren denken we dat het verstandig is als u binnenkort eens bij ons binnenstapt.

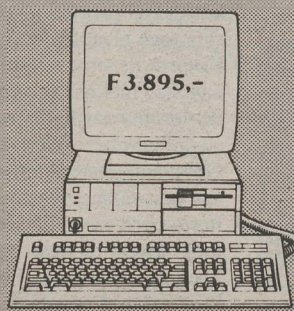
PC
S H O P

Tongersestraat 53,
Maastricht.
Tel. 043-888882/334 of
Informatiecentrum,
Tel. 043-888881/506.

INFORMATION & SERVICES

Zware jongens voor vederlichte prijzen.

Commodore PC 40-III

80286-12 MHz, 1 Mb, 40 Mb vaste schijf eenheid. VGA monitor. Universitaire prijs F 3.895,- incl. BTW.*

Commodore PC 50-II

80386 SX-16 MHz, 1 Mb, 40 Mb vaste schijf eenheid. VGA monitor. Universitaire prijs F 5.495,- incl. BTW.*

Commodore PC 60-III

Vloermodel. 80386-25 MHz, 2 Mb, 80 Mb vaste schijf eenheid. VGA monitor. Universitaire prijs F 9.995,- incl. BTW.*

* Alle systemen worden geleverd met MS-DOS en GW-Basic.

- MSWorks 2.0 NL
- Muis

F. 199,-
incl. BTW**

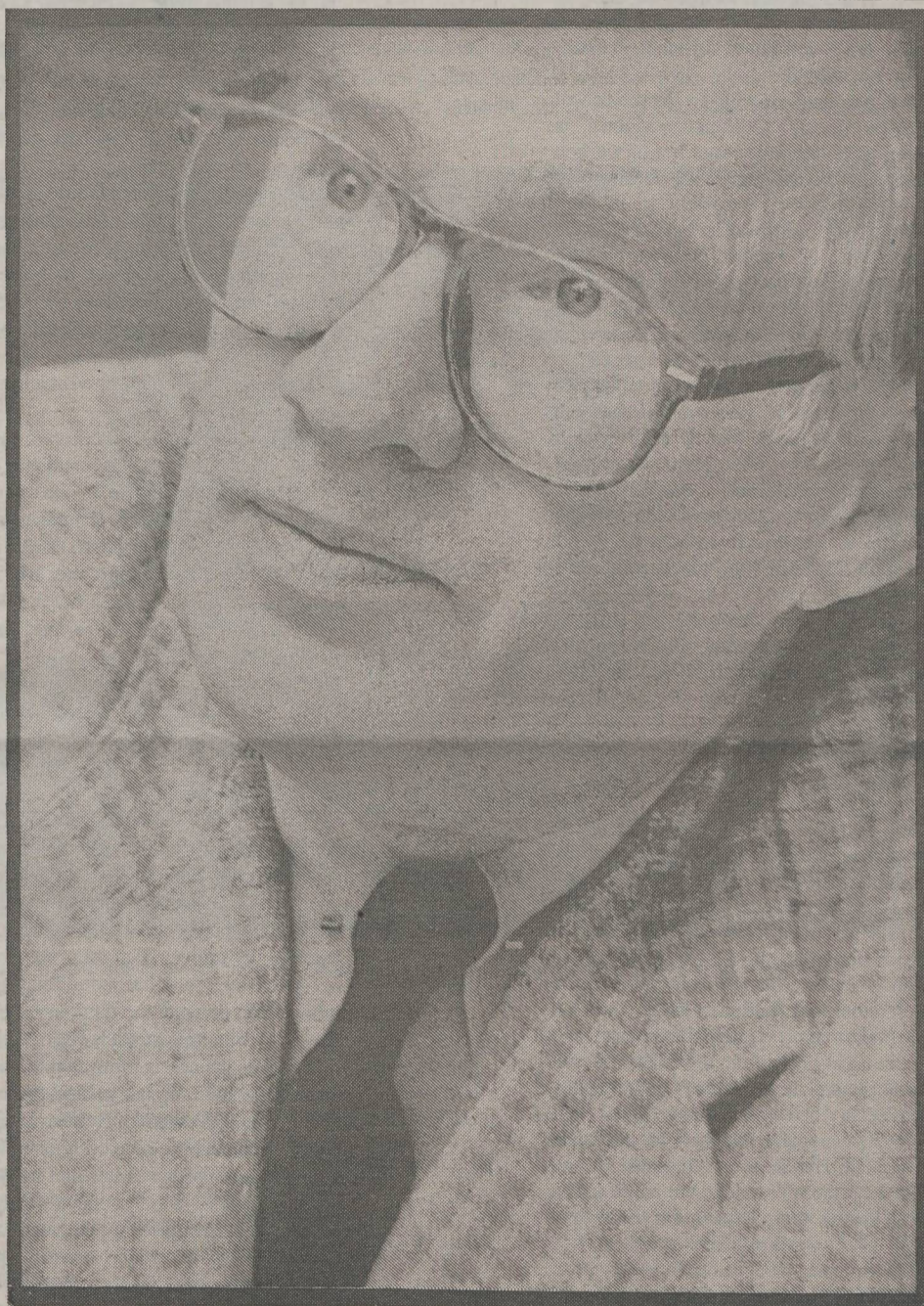
Commodore
3
jaar
garantie

** (adviesverkoopprijs F. 899,- incl. BTW)
Maximaal 1 exemplaar, alleen bij aankoop van een Commodore PC.

Jac. Elders miste contact met studenten

'OUDERWETS' JURIST GAAT MET PENSIOEN

Voor het eerst in de korte geschiedenis van de juridische faculteit gaat een hoogleraar, prof. mr. Jac. Elders, met pensioen. Bij de oprichting van de juridische faculteit werd hij als man van de praktijk binnengehaald. Maar in de praktijk van het onderwijs bleek dat zijn ervaring in de advocatuur en de rechterlijke macht hem sterk hadden teruggeworpen op de theorie, die achter de regels verborgen ligt.

Elders: 'Je moet studenten iets van de kern van het recht meegeven' (foto Franco Gori)

In 1982 werd Elders de eerste hoogleraar privaatrecht in Maastricht. Met zijn 57 jaar viel hij nogal op tussen de overige leden van de staf, waarvan nog niemand het veertigste levensjaar was gepasseerd. Elders was ook de enige die geen carrière in het wetenschappelijk onderwijs had gemaakt. Hij was de man van de praktijk met een lange ervaring in de advocatuur en een nog langere ervaring in de rechterlijke macht. Hij kwam uit Rotterdam, waar hij het tot vice-president van de rechtbank gebracht had. „We hielden ons daar nogal veel met de wetenschap bezig. De sfeer was er ook naar met mensen als Slagter, Van Zeben, Erades en Royer. Er was een nauwe relatie met de Erasmusuniversiteit en ik werkte ook mee aan de opleiding van juristen die te oud waren voor een Raio-opleiding. Ik denk dat ik in Maastricht benoemd ben vanwege mijn brede praktijkervaring. Ik had als advocaat en rechter alle facetten van het recht meegemaakt en dat kwam in het thematisch opgezet onderwijs uitstekend van pas.” De bedoeling was dat Elders in Maastricht tegelijk met een collega zou aantreden, maar die man was amper benoemd, of hij nam weer ontslag, toen

bleek dat een verhuizing naar Maastricht een financieel debâcle zou betekenen. Elders stond er dus alleen voor. Tot zijn schrik bemerkte hij dat in de blokken die al klaar waren, bijna geen privaatrecht voorkwam, terwijl het in de traditionele juristenopleiding een centrale plaats inneemt. „De eerste blokken waren helemaal vanuit het publiekrecht opgebouwd. Het zakenrecht stelde niets voor, verbintenissenrecht was iets beter. Bij het blok Rechtshandelingen hadden maar drie of vier van de 28 taken met privaatrecht te maken. Op die manier kon een student natuurlijk niet genoeg basiskennis opdoen. Dat bleek dan pas in het vierde jaar, bijvoorbeeld bij het keuzeblok Oud en Nieuw Burgerlijk Wetboek. Daar is snel verandering in gekomen, maar de eerste lichtingen, die in de jaren '86 en '87 afstudeerden, misten duidelijk basiskennis. Toen zijn er wel studenten doorgelipt met onvoldoende kennis van het privaatrecht. Dat werd ook niet op tijd ontdekt door een tutor, die in het begin alleen de rol mocht spelen van gespreksleider. Zo iemand kan geen feilen in de kennis doorprikken als hij niet zelf deskundig is.”

Ouderwets

Elders klinkt een beetje verontschuldigd als hij zich „een ouderwets jurist” noemt. Daarmee bedoelt hij niet dat zijn opvattingen achterlopen bij die van de maatschappij, maar dat hij van een aankomend jurist wat meer verwacht dan technisch-juridische kennis. „Er zijn mensen die beweren dat het niets uitmaakt hoe je bepaalde zaken in de samenleving regelt: of je het nu zus of zo doet, het maakt allemaal niets uit. Maar het recht hangt niet zomaar in de lucht. Recht is niet alleen een kunst, maar ook een sociale wetenschap, die de samenleving in het rechte spoor houdt. Een jurist moet een brede vorming krijgen. Specialisten kunnen op deelterreinen heel nuttig werk doen, maar om bijvoorbeeld in een procedure een afwijking te kunnen maken naar redelijkheid en billijkheid moet je met zoveel belangen rekening houden, dat een brede vorming onmisbaar is.” Die brede vorming bereik je volgens Elders niet door alleen wat sociologie en economie in het pakket te stoppen. „Je moet het gevoel hebben dat je de studen-

ten iets van de kern van het recht hebt kunnen meegeven. We zitten hier niet aan de Open Universiteit waar je studenten een boekje meegeeft, waar ze alles maar moeten uithalen. Je moet een aankomend jurist leren begrijpen dat het recht zekere ideologische achtergronden heeft.”

Doceren

De vraag of hij daar ook in geslaagd is, beantwoordt hij enigszins ontwijkend: „Ik hoop van wel. Je kunt het zelf zo slecht nagaan. In het begin kende ik iedere student, maar van de twaalf- of dertienhonderd die er nu zitten, ken ik er misschien maar honderd. Het is jammer dat je in dit systeem zo weinig contact hebt met studenten, je moet met hen een toch goed gesprek kunnen hebben over de grondslagen van het recht. In een practicum krijg je nog de kans om in vijf minuten iets te zeggen, maar ik heb het wel eens meegemaakt dat ik in een onderwijsgroep merkte dat men iets helemaal niet begrepen had. Toen ik dat begon uit te leggen, werd ik meteen op de vingers getikt door een student: 'Maar meneer, U zit te doceren, we zijn hier toch in Maastricht!' Ik zei: 'Ik hou mijn mond al, dan moet U later in de advocatenpraktijk maar tegen Uw senior zeggen dat U in Maastricht nooit verder bent gekomen dan de memorie van antwoord.' De beste gesprekken heb ik nog gehad met de avondstudenten. Daar zitten mensen bij die veel levenservaring hebben. Van een student van amper twintig jaar kun je dat moeilijk verwachten.”

„Ik hecht heel sterk aan de persoonlijke vorming van studenten. In een stabiele samenleving kwam je als student uit het VWO met een bepaald waardenpatroon, dat je intuïtief had meegekregen, maar tegenwoordig beginnen veel studenten op het punt nul aan hun studie. Daar kan in vier jaar tijd natuurlijk verandering in komen, maar ik merk tot mijn grote spijt dat er ook studenten rondlopen die het wel handig lijkt om advocaat te worden en het anderen met allerlei truuks zo lastig te maken. Het is een heilloze weg om de rechtenstudie als een manier te zien om snel rijk te worden. Aan de andere kant betreur ik ook dat in de sociale advocatuur het recht wordt als een strijdmiddel. Recht is geen kwestie van winnen of verliezen, maar van het goed regelen van een zaak. Het is gericht op het voorkomen van geschillen, niet op het uitvechten ervan. Ik heb net als collega Roos wel eens geprobeerd een dispuut op te richten, waar je studenten kon ontmoeten die zich echt voor de grondslagen van het recht interesseerden. Een soort Studium Generale voor juristen zou erg wenselijk zijn. Het is heel belangrijk dat je de dynamische aspecten van de rechtsontwikkeling leert zien, bijvoorbeeld bij een instituut als de eigendom. Als je je van dat soort achtergronden bewust bent, sta je veel vaster in je schoenen.”

Letter of geest?

Voor een jurist als Elders, die steeds zoekt naar de dynamiek van het recht, is de maatschappijbeschouwing belangrijker dan de letter van de wet als het erop aankomt hoe die wet moet worden toegepast. „Als rechter heb ik daar wel eens moeite mee gehad. Op het gebied van de zedenwetgeving bestonden vroeger allerlei bepalingen, bijvoorbeeld over homofilie, waarvan je zag dat achterlagen bij de maatschappelijke ontwikkeling. Maar de rechter is niet autonoom; hij is een functionaris die de wet toepast. Als een maatschappij bepaalde gedragingen als strafwaardig ziet, kun je je daar niet aan onttrekken, evenmin als een burger zich daaraan kan onttrekken. Ik kreeg als rechter wel eens te maken met mensen die er anders over dachten, met zigeuners bijvoorbeeld, die zeiden dat zij heel andere opvattingen hadden

over wat mocht en niet mocht. Maar dat kan natuurlijk niet, tenzij het gaat om gedragingen die niemand meer als strafwaardig beschouwt. Als dat het geval is, zoals indertijd bij de bepalingen over homofilie, kon je dat oplossen door een symbolische straf op te leggen, maar je kon niet zeggen dat die wet niet meer van toepassing was. De Hoge Raad heeft dat later wel in twee gevallen gedaan: bij de regeling van de euthanasie en de kwestie van de langdurige alimentatieverplichtingen. Daar heeft de rechter heel terecht vastgesteld, dat er zoveel meningsverschillen bestaan over die kwesties, dat het hem niet vrijstaat zich op één binnen de maatschappij levend standpunt te beroepen.”

Ook al kan de wetgever zich in een steeds diverser wordende samenleving niet meer beroepen op die éne uitgesproken levensbeschouwing, die vroeger nauwelijks werd bestreden, en ook al moet hij steeds verder terugrijpen op algemeen geldende grondregels, toch moet het als een illusie worden beschouwd dat het recht ooit 'waardenvrij' kan worden beoefend, vindt Elders. „In de sociale wetenschappen is waardenvrijheid volstrekt onhoudbaar. Er zijn altijd waarden die zo algemeen aanvaard zijn dat ze maatschappelijk gezien als waarheden moeten gelden. De maatschappij heeft die keuze gemaakt. Ik kan me herinneren dat iemand op een juridisch congres in Pescara daarover zei: 'Er is hier in Middeleeuwen ook een congres geweest, waar geleerden uit heel Europa naar toe kwamen. Maar een deel van hen is nooit aangekomen. Dat wij hier wel allemaal gearriveerd zijn, hebben wij te danken aan een keuze die de samenleving ooit gemaakt heeft.'”

Euthanasie

Elders heeft er nooit een geheim van gemaakt dat hij enkele jaren geleden in zijn persoonlijke leven voor de onwettelijke keus gestaan heeft de letter van de wet te volgen of zijn persoonlijke opvattingen. Zijn eerste vrouw, een predikante, leed aan een ongeneeslijke ziekte en was in coma geraakt. „Volgens de wet moet een patiënt zelf beslissen of een medische handeling wordt voortgezet of niet, maar wat doe je als een patiënt die beslissing niet meer kan nemen? Ik heb toen gezegd tegen de specialist dat het mijn wens was en ook de hare zou zijn geweest de behandeling te staken omdat er geen enkele hoop meer was op genezing. De specialist was het daarmee eens en dat betekende dat zij binnen een of twee dagen zou sterven. Maar die avond nam een andere specialist de dienst over en die heeft onmiddellijk bloedtransfusie toegepast met als gevolg dat mijn vrouw weer bij bewustzijn kwam en zich zelfs zo goed voelde dat zij dacht weer te kunnen genezen, wat absoluut een illusie was. Zeker omdat het zo gelopen is vind ik het volstrekt onaanvaardbaar dat er op die manier medische handelingen worden verricht. De wet zegt dat voor het staken van medische behandeling toestemming van de patiënt vereist is, maar je kunt aan de andere kant ook niet iemand zonder zijn toestemming een zinloos medisch handelen laten ondergaan.”

Elders geeft toe dat in de euthanasiekwestie de wetgever tegen zijn begrenzing aanloopt van wat op een voor iedere burger aanvaardbare wijze aan regels is te binden: „Het recht kan inderdaad niet de pretentie ophouden dat alles in regels is te vangen. Op een gegeven moment maakt de maatschappij zich daarvan los. Ik ben niet zo optimistisch dat ik zeg we voor ieder probleem een aanvaardbare regel kunnen vinden, maar ik ben ook niet zo pessimistisch dat ik zeg dat het recht er een zootje van gemaakt heeft.”

Jacques Herraets

Wordt ons lichaam eigendom van de overheid?

Veel bedenkingen tegen DNA-'vingerafdruk'

In november vorig jaar behandelde de Maastrichtse Rechtbank een geruchtmakende strafzaak. Een man uit Kerkrade werd ervan verdacht twee meisjes te hebben verkracht. Enkele sporen hadden de verdenking op hem geladen. Zo trof de politie bij hem in de buurt het clownspak aan waarmee de dader van de tweede verkrachting zich had vermomd. De politie beschikte ook over een spermamonster van de dader. Als zij dat kon vergelijken met dat van de verdachte, had zij nagenoeg met zekerheid diens schuld of onschuld kunnen aantonen. Tevergeefs probeerde het Openbaar Ministerie tot tweemaal toe de verdachte te verplichten om mee te werken aan het maken een 'DNA-fingerprint'. Daarbij wordt met behulp van bloed, sperma of wangslim een soort genetische vingerafdruk gemaakt.

De verdachte weigerde echter aan een dergelijk onderzoek mee te werken en kreeg tot tweemaal toe gelijk van de rechtbank. De Nederlandse wet laat behoudens enkele uitzonderingen niet toe dat iemand tegen zijn wil wordt onderworpen aan lichamelijk onderzoek. De man uit Kerkrade werd tenslotte wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken. Mede door deze zaak is de discussie rondom het justitieel onderzoek 'aan en in het lichaam' weer volop in de belangstelling komen te staan. In de Tweede Kamer zijn vragen gesteld over de wenselijkheid van DNA-tests bij bepaalde zware misdrijven. De minister van Justitie, toen nog mr. Korthals Altes, heeft de commissie-Moons gevraagd een studie naar de wettelijke mogelijkheden te verrichten.

Een dergelijke regeling roept echter veel discussie op, omdat zij raakt aan enkele van de heiligste principes van de rechtsstaat: Niemand kan gedwongen worden mee te werken aan zijn eigen veroordeling en het lichaam van de burger is verboden terrein voor de overheid.

De juridische faculteit wijdde op vrijdag 20 april een studiedag aan deze problematiek. De dag was georganiseerd door de 'Projectgroep voorbereidend onderzoek in strafzaken' (vakgroep Strafrecht en Criminologie) en de 'Landelijke werkgroep verdediging in strafzaken'. Centraal stond de vraag in hoeverre ons lichaam eigendom wordt van de overheid wanneer wij van een strafbaar feit worden verdacht. Daarmee werd bedoeld op het hele scala aan dwangmiddelen dat justitie momenteel ter beschikking staat ten aanzien van verdachten van delicten. Prof. Gerard Mols: "De burger heeft veel te dulden: onderzoek aan de kleding, onder omstandigheden onderzoek in de kleding, het in ogenschouw nemen van het ontklede lichaam, onderzoek van natuurlijke lichaamsopeningen en onderzoek aan het lichaam." Van dat onderzoek aan het lichaam is het DNA-onderzoek het meest op de voorgrond getreden.

Streepjescode

DNA ('Desoxyribonucleïnezuur') is een in het menselijk lichaam voorkomend materiaal waarin erfelijke informatie is opgeslagen. Bij het gerechtelijk DNA-onderzoek, dat plaatsvindt in het Gerechtelijk Laboratorium in Rijswijk, gaat het niet om deze erfelijke lading van het DNA. Men maakt een afdruk, een 'fin-

gerprint', van de DNA-structuur. Deze DNA-structuur, een soort 'menselijke streepjescode', is voor elk mens uniek. Het voor het maken van de afdruk benodigde DNA wordt uit bloed, sperma of wangslim verkregen. Wanneer nu na een misdrijf bloed- of spermasporen worden aangetroffen die niet van het slachtoffer zijn, kan de DNA-afdruk van deze stoffen worden vergeleken met die van een verdachte. Door die vergelijking kan met vrij grote zekerheid worden vastgesteld of de verdachte inderdaad de dader was. Prof. Dr. E. Groeneveld, directeur van het Gerechtelijk Laboratorium, over de trefzekerheid van de streepjescode: "Afhankelijk van de gevolgde methode kan de zekerheid variëren van één op tien miljard tot één op honderd. De kansen variëren, maar in het grootste deel van de gevallen gaat het om een kans die schommelt tussen één op één miljoen en één op honderd miljoen. Dat lijkt me al heel aardig in een land met veertien miljoen inwoners. Maar honderd procent zeker is het resultaat dus niet. Al met al betekent dat dus dat we toch terughoudend moeten zijn over de zekerheid waarmee we kunnen stellen dat iemand op grond van een identieke fingerprint geïdentificeerd kan worden als dader. Het DNA-bewijs, dat puur technisch is, is immers een onderdeel van het hele bewijs, van de hele setting. Die blijft heel belangrijk."

Wettelijke basis

Een gerechtelijk DNA-onderzoek op dit moment alleen op basis van vrijwilligheid plaatsvinden. In enkele gevallen hebben mannen, die in een vaderschapsactie of in een verkrachtingszaak werden aangesproken, met behulp van een DNA-proef hun onschuld kunnen aantonen. Een verdachte kan echter niet door justitie worden verplicht medewerking te verlenen aan het produceren van zijn eigen streepjescode. De verdachte in de Maastrichtse verkrachtingszaak maakte dan ook gebruik van het recht om te weigeren. De officier van justitie, die het onderzoek leidde, had zich bij zijn pogingen om de verdachte tot medewerking te verplichten gebaseerd op bepalingen die bepaalde vormen van lichamelijk onderzoek uitdrukkelijk toelaten. Het Wetboek van Strafvordering, waarin het onderzoek naar en aan de verdachte is geregeld, kent justitie niet de bevoegdheid toe lichaamsstoffen zonder toestemming van de verdachte van zijn

lichaam af te scheiden. Van verschillende kanten wordt er nu op aangedrongen de medewerking van verdachten verplicht te stellen, zoals dat een in het verleden ook met de bloedproef bij het rijden onder invloed is gebeurd. De verdachte kan in dat geval weliswaar niet verplicht zich aan een bloedproef te onderwerpen, maar die weigering wordt door de wet gelijkgesteld aan het bekennen van schuld.

De Commissie Herijking Wetboek van Strafvordering ('Commissie Moons') is inmiddels begonnen met het uitwerken van een voorstel om medewerking aan een DNA-proef verplicht te stellen. Vanuit die commissie benadrukte de secretaris, de Haagse Raadsheer Von Brücken Fock, dat "wel voorkomen moet worden dat de DNA-test te pas en te onpas wordt aangewend." Hij is daarom van mening dat een DNA-onderzoek pas mag worden gevorderd wanneer op een misdrijf een straf staat van bijvoorbeeld acht jaar of meer. Von Brücken Fock: "Daarmee is in ieder geval uitgesloten dat er bij een inbraak al een fingerprint wordt gemaakt. Door het stellen van een minimum-strafmaat van acht jaar vindt in feite een beperking plaats tot zeden- en levensdelicten. Verder vind ik ook dat er ook ernstige verdenkingen moeten zijn tegen de verdachte. Alleen een vermoeden van schuld lijkt me niet voldoende."

'Nemo tenetur'

Hoe verhoudt zich de verplichting om mee te werken aan een DNA-onderzoek tot het strafrechtsbeginsel dat geen enkele verdachte hoeft mee te werken aan zijn eigen veroordeling? Advocaat De Roos uit Amsterdam: "Dat is inderdaad een probleem. De verdachte moet nu al een onderzoek dulden en krijgt vaak ook te maken met vrijheidsbeneming. We gaan nu al heel ver in die zaken. Medewerking aan de bloedproef bij het rijden onder invloed is bijvoorbeeld al verplicht, weigering daarvan is strafbaar. Dat is op zichzelf al een uitzondering op dat beginsel. Wanneer we nu nog een stap verder gaan, kan dat net een stap te ver zijn, en dergelijke stappen zijn moeilijk terug te draaien. Ik treed ze dan ook met gepast wantrouwen tegemoet." Een 'verplichte DNA-test' zou ook met voldoende waarborgen omkleed moet zijn, wordt van verschillende kanten benadrukt.

Zo moet de verdachte recht hebben op een tegenonderzoek, de 'contra-expertise'. Von Brücken Fock: "Er is een onvoorwaardelijk recht op een tegenonderzoek vereist, zeker gelet op de waarde van het bewijs bij een DNA-onderzoek. Overigens heeft de contra-expertise alleen betrekking op het gevonden DNA, dus niet op dat van de verdachte zelf."

'Medisch rechercheur'

Een probleem apart is de rol van de arts bij het onderzoek aan en in het lichaam van de verdachte. Indien de verdachte in de toekomst verplicht moet meewerken aan het maken van een 'DNA-fingerprint', moet daarvoor bij voorkeur bloed bij de verdachte worden afgenomen. Net als al het overige onderzoek aan en in het lichaam van de verdachte, moet dit door een arts gebeuren. J. Schumacher, als arts verbonden aan het Medisch Advies Collectief, heeft zo zijn bedenkingen over de rol van de arts in het justitieel on-

Had het ons maar laten doen

Revolutionaire ontwikkelingen in het Oostblok drukken hun stempel op het nieuws. Het is maar een kleine gedachtensprong en je bent beland bij de problematiek op je eigen universiteit. Ook daar doen zich immers bij de faculteit Gezondheidswetenschappen revolutionaire ontwikkelingen voor. De afstudeerrichting Beleid en Beheer wordt niet meer in zijn huidige vorm voortgezet, maar blijft wel gelijklopend van naam. Ach what's in a name, of beter gezegd wat te doen met de naamsbekendheid.

De beroepskansen van een student worden voor een groot deel bepaald door hem/haar zelf, daarover is een ieder het eens. Naast dit persoonlijke aspect spelen andere zaken evenzeer een rol. Het imago en de bekendheid van de opleiding kunnen op zich van doorslaggevende betekenis zijn bij het opereren op de arbeidsmarkt. Bespreek je deze problematiek met een buitenstaander dan wordt al snel duidelijk dat de RL weliswaar bekendheid geniet, of dit echter evenzeer geldt voor Gezondheidswetenschappen en de afstudeerrichting Beleid en Beheer is maar de vraag.

Een testje voor een ieder die op stage is of anderszits in contact komt of staat met instellingen en instituten, niet verbonden aan of in de omgeving van de Maastrichtse universiteit. Vraag eens wat de beste c.q. belangrijkste wetenschappelijke opleiding voor beleid en beheer c.q. management voor de gezondheidszorg is, en waar deze studie gedoceerd wordt. Maak het niet te gemakkelijk door de beide plaatsnamen te noemen en vraag het zonder je eigen studie bekend te maken.

Hopelijk leveren jullie interviews een ander resultaat op. Mijn cijfers zijn bedroevend te noemen. Dit gegeven en mijn ervaringen van de laatste 3,5 jaar gaven voeding aan onderstaande gedachten. BB Maastricht pas toch op je zaak, op het moment loopt Rotterdam er mee weg. Nog even en de markt kent een monopolie, met BMG als monopolisten. Maar hoera, zie daar, de faculteit heeft gelukkig een oplossing voor het probleem; verander de inhoud van de studie, maar geef het geen nieuwe naam.

Ja, ja, nu wordt het nog gemakkelijker om me te verkopen. Deden ze eerst niets aan naamsbekendheid, was ik niet blij, doen ze eindelijk iets, ben ik nog minder blij. De ex-studenten hadden eindelijk voor een beetje bekendheid gezorgd, komt er een nieuw curriculum.

Hadden ze toch maar niets gedaan, dan hadden wij, studenten, wel voor de bekendheid van BB gezorgd. Onder het mom: doet de universiteit het niet, dan doen wij het wel. Nu doen zij het, maar ik heb wel het gevoel; HAD HET ONS MAAR LATEN DOEN!!!!

Binnenkort studeer ik af en probeer mezelf te verkopen. Als dat lukt, dan heb ik dat met name aan de bestaande vorm en inhoud van de studie te danken en aan mezelf. Ondersteuning vanuit de faculteit middels naamsbekendheid en public relations is geeneens minimaal te noemen. Het mismanagement op het gebied van naamsbekendheid is voor een studie als Beleid en Beheer toch wel genant te noemen. Neem het internationale congres gehouden van 4 t/m 7 april. Had dat geen joint venture met de Faculteit Geneeskunde kunnen zijn? Er waren genoeg geleerden van Gezondheidswetenschappen aanwezig. (Ook geprobeerd iemand tijdens die dagen te bereiken?) Weer een gemiste kans zou ik zo zeggen; of hoort management bij Geneeskunde thuis? Alsjeblieft heren en dames van de faculteit let eens op uw zaak. De belangrijkste vennoten, de studenten, lijden onder het beschamende resultaat van de laatste jaren. De bekendheid van de studie komt nog immer uitsluitend van de ex-studenten en dat alleen blijkt niet genoeg te zijn.

Paul van Asselt
Gezondheidswetenschappen
4e Jaars Beleid en Beheer

derzoek: "Normaal gesproken geldt voor de arts-patiënt verhouding een toestemmingsvereiste. Wanneer ik als arts met iemand iets wil doen, heb ik daarvoor zijn toestemming nodig. Het is de vraag of dit vereiste ook voor de verhouding arts-verdachte geldt. We hebben dan immers niet te maken met een arts die behandelt, maar een die onderzoekt. De arts is dan meer een 'medisch rechercheur'. De verdachte is in een geheel

andere positie dan een patiënt. Ik vind de rol van een arts binnen zo'n onderzoek enigzins vreemd. Mijns inziens is alles wat niet beschermen of genezen is, niet des dokters."

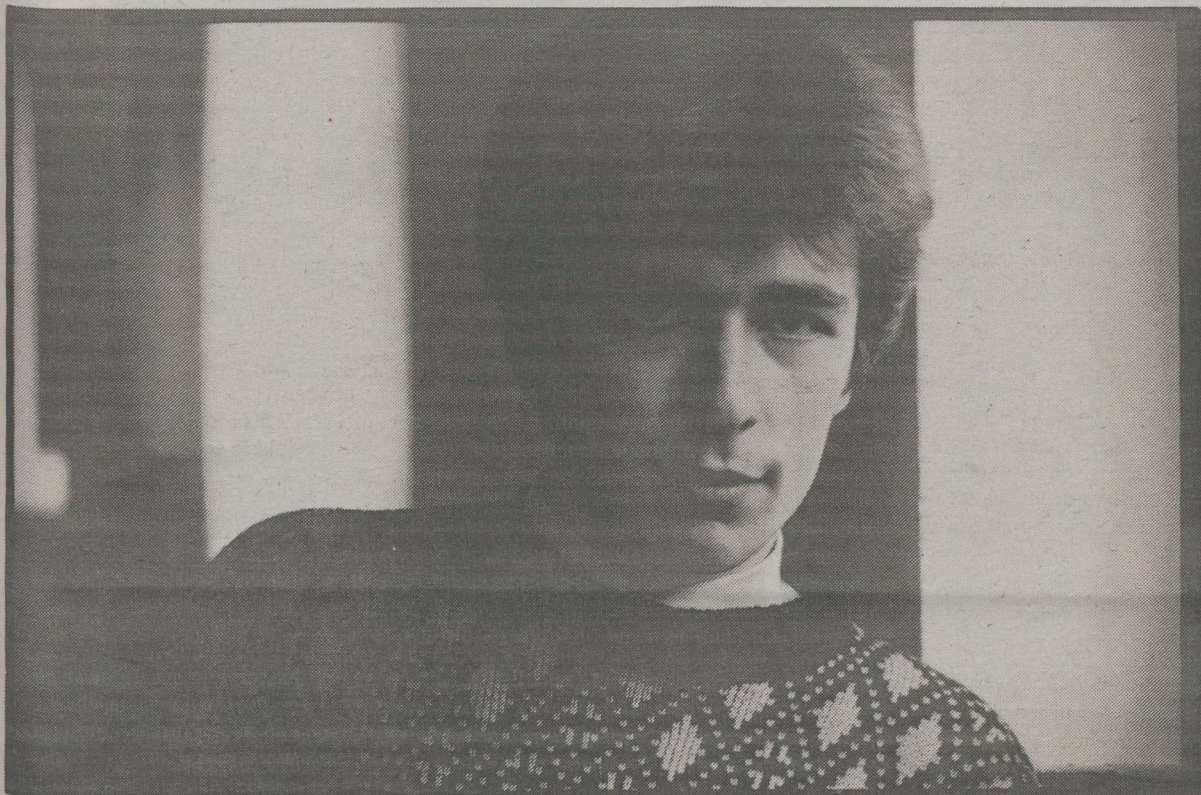
Jean Dohmen

Est
het
"M
Obs
Jörgen
aan d
rechte
week
tingpr
vragen
bedrij
denke
voetst
voor z
inform
Maar
avontu
over E
vuur v
vasthe
een vi
nooit
worde
Natuur
onverl
Rus n
op zijn
de onb
West-l
Veel t
om zic
tussen
betro
kelijke
Denen
sers on
volle E
deel va
Russif
Voor
kortsto
loren p
ontwik

Estlandse student bestudeert vanuit toilet-pottenfabriek het kapitalisme

"MOSKOU HEEFT ER NIET VEEL VAN BEGREPEN"

Van tijd tot tijd moet het erop lijken dat pretenties waargemaakt worden: wil de Rijksuniversiteit Limburg een internationale instelling zijn, dan zal er toch af en toe iets internationaals moeten gebeuren. De nieuwste attractie is een Est in Maastricht. Jörgen Jaanus, twintig jaar en derdejaars economiestudent aan de Technische Universiteit van Tallinn, brengt drie maanden in Maastricht door, op uitnodiging van prof. Geert Hofstede, hoogleraar internationaal management, en met financiële steun van de plaatselijke toilet-pottenfabrikant Koninklijke Sphinx N.V.. Hofstede heeft de stage voor de Estlandse student op die ongebruikelijke manier geregeld: "Want als we op Bureau Buitenland moeten wachten, hebben we over 25 jaar één buitenlandse student. Uit België, wel te verstaan."

Jörgen Jaanus: "In feite is er maar één republiek die de unie nog steunt: Mongolië, dat er eigenlijk niet eens bijhoort" (foto Franco Gori)

Jörgen Jaanus volgt een enkele cursus aan de RL (International Law aan de rechtenfaculteit) en loopt vier dagen per week rond bij 'de' Sphinx om het marketingproces te bestuderen." Jörgen: "Ze vragen me de oren van het hoofd. Het bedrijf wil de Russische markt op en ze denken dat ik hen kan inlichten over de voetangels. Maar veel nieuws heb ik niet voor ze, ze beschikken al over veel meer informatie dan ik." Maar liever dan over zichzelf en zijn avonturen in het westen, praat Jörgen over Estland en de Esten. Niet met het vuur van de missionaris, wel met diens vasthoudendheid: "Estland is bezet door een vreemde mogendheid en dat mag nooit een normale situatie genoemd worden." Natuurlijk lopen er in Maastricht nog onverlaten rond die Jörgen Jaanus een Rus noemen; ze kunnen echter rekenen op zijn vergeving, want voor de Esten is de onbekendheid van hun land en volk in West-Europa een historisch gegeven. Veel tijd hebben ze immers niet gehad om zichzelf te profileren. Negentien jaar, tussen 1920 en 1939 (het Molotov-Ribbentrop pact), was Estland een onafhankelijke staat. Daarvoor en daarna strekten Denen, Polen, Russen, Zweden en Duitsers om de zeggenschap over de waardevolle Baltische kuststrook waar Estland deel van uitmaakt.

Russificatie

Voor de meeste Esten in 1990 is de kortstondige Republiek Estland het verloren paradijs. Jörgen Jaanus schetst de ontwikkelingen van de laatste jaren: "In

de jaren zeventig is er vanuit Moskou een nieuwe russificatie-campagne opgezet. Dat hield onder andere in dat er een nieuwe golf immigranten uit Rusland arriveerde, vooral laag opgeleiden, arbeiders voor de olieschalie-mijnen in het noordoosten. Olieschalie is een soort leesteen, er wordt olie en gas uit gewonnen. Verder wordt het gebruikt als grondstof voor chemische industrie. De toestroom van Russen die hier toen kwamen wonen en werken betekent dat nu in 1990 veertig procent van de bevolking geen Est is." "Op het gebied van taal kwam er in 1975 een aanvullende regel dat dissertaties aan de universiteiten van Tallinn en Tartu voortaan in het Russisch moesten worden geschreven. Russisch was altijd al een verplicht vak op de scholen, maar nooit als enige taal. De voertaal is altijd en overal Ests geweest. Deze maatregel met betrekking tot de dissertaties is trouwens ook nooit effectief toegepast, behalve als het om Russische promovendi ging natuurlijk. De twee talen hebben overigens niks met elkaar te maken, want Ests is geen Slavische taal, het is van de Fins-Oegrische familie en lijkt op het Fins en een beetje op Hongaars. Estland is ook verder een volstrekt Europees land: het is op z'n zachts gezegd een vreemde ervaring om over één kam geschoren te worden met bijvoorbeeld Centraal-Aziatische culturen. Maar als er in Moskou een beslissing valt, geldt die zowel voor de veehouders op de steppen van Kazachstan als voor de managers aan de economische faculteit van Tallinn. Dat is een situatie die niet vol te houden is."

De zomer

Het verschijnen van enkele dagbladartikelen over de mogelijkheden van economische onafhankelijkheid van de Sowjet-Unie betekent in augustus 1987 het startpunt van een reeks gebeurtenissen die parallellen vertoont met de veranderingen in de Oostbloklanden in 1989. De Estse communistische partij reageert in eerste instantie roomser dan de Paus: men wijst elke ontwikkeling naar autonomie af, terwijl Moskou het idee van een beperkt zelfbeschikkingsrecht niet eens bij voorbaat afwijst. Wat volgt zijn enkele schuchtere demonstraties die tijdens de zomer van 1988 uitmondten in een protestbezetting van het parlementsgebouw en grootschalige betogingen in Tallinn, met de blauw-wit-zwarte vlag van de Republiek Estland voorop. De bevolking eist democratisering en afscheiding van de Sowjet-Unie, twee zaken die volgens Jörgen Jaanus onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn: "Wat zijn vrije verkiezingen als een vreemd leger het land bezet houdt?" "Na de demonstraties rolden er inderdaad enkele hoofden in de partij, maar veel communisten behielden hun plaats en veranderden gewoonweg hun opvattingen. Binnen enkele dagen meende de gehele Communistische Partij van Estland ineens dat het land wel degelijk enige autonomie moest krijgen. Echte onafhankelijkheid was niet aan de orde, maar er werden wetten aangenomen die de Estse taal tot enige officiële taal benoemden en aan het eind van die zomer veranderde men ook de grondwet: indien Estse en Uniewetten strijdig waren,

golden vanaf dat moment de Estse wetten als superieur. In deze tijd werden ook de dissidenten vrijgelaten, na demonstraties voor de gebouwen van het ministerie van justitie." "Moskou heeft eigenlijk nauwelijks gereageerd op de ontwikkelingen van die zomer. Ze dachten daar misschien dat het allemaal niet zo'n vaart zou lopen. Je kunt dus wel zeggen dat ze er niet veel van begrepen hebben. Nu pas, in 1990, met de versnelling die Litouwen maakt, komen de tegenstellingen echt aan het licht.

Vrije pers

De politieke ontwikkelingen worden de laatste twee jaar op de voet gevolgd door een groot deel van de Estse bevolking. Het ontwikkelingspeil is hoog (des te groter is de kloof met de Russische 'gastarbeiders') en de drie kranten die dagelijks verschijnen, kennen een aanzienlijke persvrijheid. De informatievoorziening is nog nooit zo groot geweest en wordt vrijwel alleen beperkt door zelfcensuur. Jörgen: "Maar je kunt ze niet vergelijken met de kranten in het westen. Advertenties en langere stukken met achtergrondinformatie ontbreken, daar zijn een aantal magazines voor. Een krant heeft ook maar twee of vier pagina's, maar die staan dan vol met politiek en economisch nieuws, ook uit het buitenland. Iedereen leest bijna alles en er wordt enorm veel over gepraat. Gek is dat natuurlijk niet, want er gebeuren elke dag nieuwe dingen en vooral: belangrijke dingen." Volgens de economiestudent uit Tallinn toont de regering in Moskou onder andere haar afkeuring van de huidige ontwikkelingen in Estland door een berichtgeving in de Sowjetpers ("Dat die vrij zou zijn, is onzin.") waarbij alle verhoudingen uit het oog verloren zijn. "Een paar maanden geleden verhoogde de Estse regering de alcoholaccijns met een paar procent. De opbrengst daarvan kwam ten goede aan een sociaal programma. Je had de koppen in de kranten moeten zien! Het is dan net die tijd waarin Armeniërs en Azerbadzjani elkaar uitmoorden, maar de Sowjetmedia staan bol van verontwaardiging over Estland dat een pas uit de maat loopt. Dat is de wijze waarop men omgaat met de problemen in de Sowjet-Unie." Discussies worden niet uit de weg gegaan aan de universiteit van Tallinn, zegt Jörgen Jaanus. Een belangrijk onderdeel van het onderwijssysteem aan de economische faculteit is het schrijven en presenteren van eigen onderzoekspapers: "Elke cursus in het tweede en derde jaar wordt afgesloten met een dag waarop de deelnemers aan colleges en werkgroepen elk hun paper moeten verdedigen. In aanwezigheid van één of meer professoren houdt de student een praatje van tien minuten, gevolgd door een (verplicht) weerwoord van een medestudent. Daarna is er even tijd voor vragen en kritiek van de hele groep en de professor geeft een cijfer. Met een groep van vijftien tot twintig studenten is zo'n dag inderdaad lang, maar ook heel leuk en spannend. De voorbereidende onderwijsvormen, de colleges en werkgroepen, zijn minder boeiend. Er wordt telkens maar een fragment van de stof behandeld en dan verveel je je al snel. De tentamens zijn geconcentreerd in een week voor Kerst en een week voor de zomervakantie, dat nodigt dus ook niet uit tot collegebezoek." Het studentenleven wordt verder gekenmerkt door een tekort aan woonruimte en een overvloed aan alcoholgebruik: niets nieuws onder de zon derhalve, al liggen de verhoudingen iets anders dan in Nederland. De studentenflats in Tallinn zijn ontworpen op de huisvesting van drie studenten op een kamer van vijftien vierkante meter. Jörgen laat zich er niet over uit of de genuttigde hoeveelheden wodka omgekeerd evenredig zijn met het woonoppervlak. Ook niet als grapje.

Kapitalisme verkennen

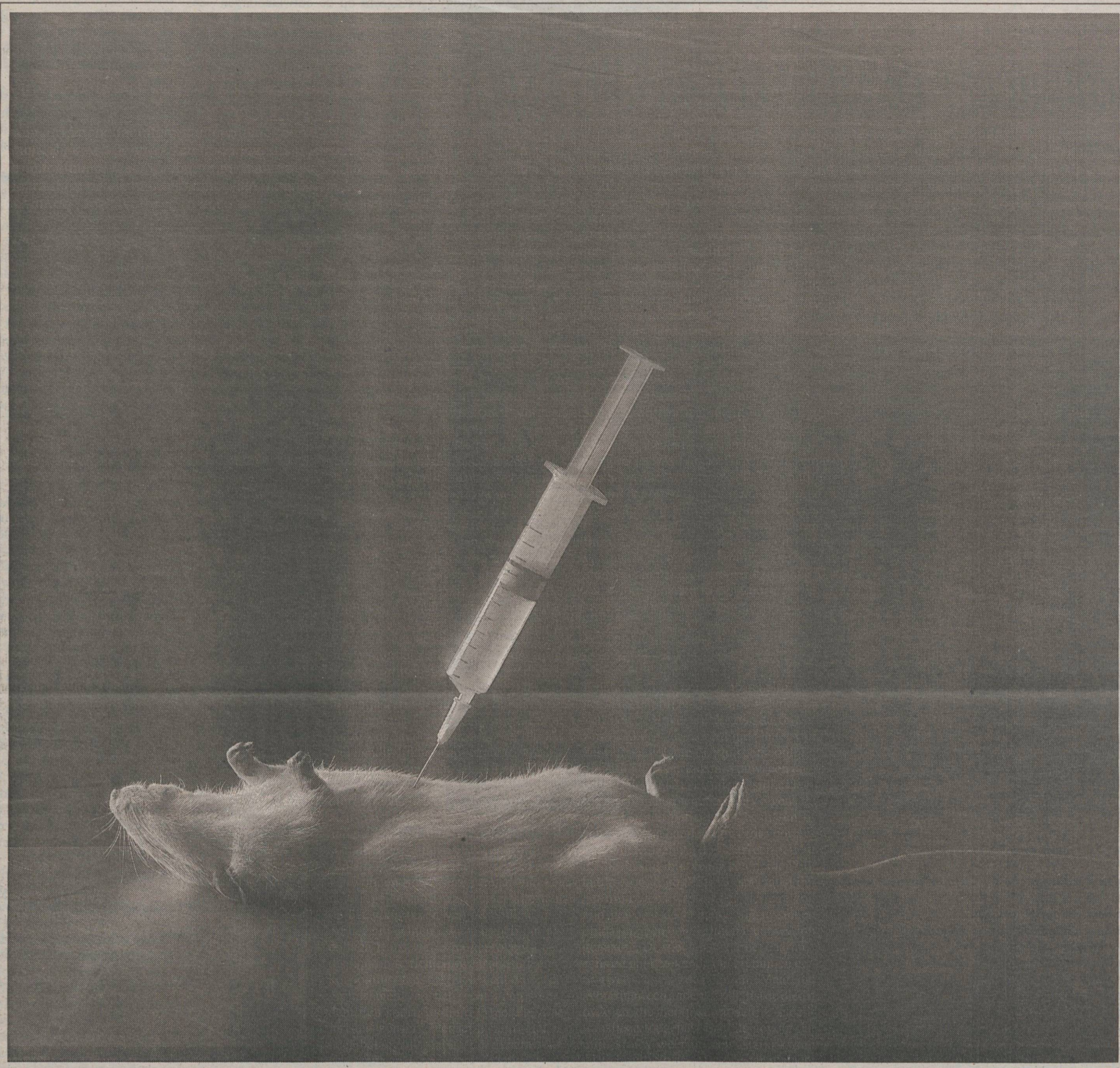
Bij diverse vragen stelt de jongen uit Estland zich duidelijk gereserveerd op. Hij is moeilijk te bewegen over zichzelf te praten en hij wil niet ingaan op (culturele) verschillen tussen Nederland en Estland: "Dat is voor mij een heel moeilijk onderwerp. Estland is mijn land en daar heb ik mee te maken. Hoe goed of slecht het hier dan gaat, doet niet ter zake." Estland wil een modern Europees land zijn, dáár gaat het volgens hem om, en we moeten begrijpen dat Estland bezet gebied is en geen Sowjetrepubliek, dat is belangrijk. Zijn bezigheden in deze Maastrichtse maanden staan in het teken van het verkennen van de Nederlandse variant van het kapitalisme. "Een vrije markt zal de enige mogelijkheid zijn voor Estland als het eenmaal onafhankelijk is. Eerst zal een periode van ongebreideld kapitalisme noodzakelijk zijn, want vijftig jaar planeconomie werk je niet zomaar weg. Natuurlijk kennen we ook de vooral sociale nadelen van het kapitalisme, en daar zullen ook voorzieningen voor getroffen moeten worden, maar op dit moment is dat toch het enige wat voorhanden is. Zo denken de meeste Esten erover."

Volkenrecht

Voorlopig is het niet zover. "Het wordt enorm moeilijk. Zolang de Sowjet-Unie geen democratisch bestuur kent, zal Rusland altijd een bedreiging zijn. En wie durft te voorspellen wanneer er vrije verkiezingen in de Sowjetunie zullen zijn? Aan de andere kant: de Esten hebben lang gewacht op deze mogelijkheid en we zullen het niet zomaar opgeven. In 1940 lagen de Baltische landen inderdaad nog in een uithoek en konden we verkwanseld worden, maar nu zit de hele wereld achter de televisie en kijkt mee." In maart 1990 werd in Moskou een wet aangenomen die de procedures rond de afscheiding van Sowjetrepublieken vastlegde. Eén van de voorwaarden waaraan volgens deze wet voldaan moet worden is een referendum waarin meer dan tweederde van de bevolking zich uitspreekt voor onafhankelijkheid. Is afscheiding voor Estland - met veertig procent Russische inwoners - zo niet onmogelijk? Jaanus: "Juridisch is de situatie minstens zo ingewikkeld als politiek. De meningen verschillen: de radicalen erkennen gewoonweg niet dat Estland een Sowjetrepubliek is, omdat de annexatie van 1940 volkenrechtelijk illegaal was. Die wet telt dus niet voor ons, zeggen zij, misschien wel voor Georgië of Oekraïne, maar niet voor Estland. In principe is er geen Est die deze opvatting niet deelt, alleen verschilt men van mening over de praktische politiek. Moeten Esten in het Sowjetparlement zitting hebben? Vorig jaar dacht men nog dat daar iets te bereiken was, maar ook iemand als Vooglaad komt daar nu van terug. De radicalen gaan echter veel verder, zij vinden elke Estse regeringsvorm binnen de Sowjetunie een vorm van collaboratie. Daarom hebben ze geen zitting in de huidige regering. Naast het onafhankelijkheidsstreven volgens politieke banen heeft ook deze protestvorm veel sympathie in Estland." Jörgen spreekt vermoedens uit over de toekomst van Estland en de Sowjetunie als hij de Russische (jawel) onafhankelijkheidsbeweging noemt: "Ook in Rusland zelf zijn er mensen genoeg die genoeg hebben van de Sowjetunie. Feitelijk is er nog maar één republiek die volledig achter de unie staat, en die mag er niet eens echt bijhoren: Mongolië. Een nogal zwakke basis voor een wereldmacht, niet?"

Geert Dekker

NOODZAKELIJK OF KWAAD?

De term 'een noodzakelijk kwaad' heeft iets demagogisch: er wordt iets gedaan dat minder aangenaam is, maar zekere belangen vereisen dat het toch wordt doorgezet. Gelieve niet te protesteren.

De proefdieren zelf hebben vermoedelijk ieder op hun eigen wijze wel geprotesteerd, maar hun klacht werd tot voor kort niet gehonoreerd. De mens was nu eenmaal boven de dieren gesteld, en alles wat de mens kon dienen was goed.

Bovendien meenden en menen velen, dat dieren niet lijden kunnen - of hooguit een klein beetje. Onder jagers en sportvissers is deze opvatting wijd verbreid: 'een wezen dat niet denkt kan ook niet lijden, althans niet op de manier waarop wij dat doen.'

En wat weegt zwaarder: het lijden van een

familielid, van een vriend, van jezelf - of het lijden van een konijn, een kat of een rat?

Gereduceerd tot zo'n elementaire keuze is het pleit snel beslecht. Maar als het gaat om minder vitale belangen, zoals de ontwikkeling van cosmetica?

De mensen die de stem van het dier in deze vertolken, worden steeds radikaler. Geweld wordt niet altijd geschuwd. Dit verhevigt de discussie rond het onderwerp - hetgeen uiteraard de bedoeling was.

NRC Handelsblad neemt deel aan de discussie door het brengen van de feiten, terdege gedocumenteerd en zonder vooroordeel gepresenteerd, en door een forum te bieden voor een gedachtenwisseling op niveau. Redacteuren, gastauteurs en lezers van NRC Handelsblad geven hun eigen interpretaties van de feiten. Dit

kan de lezer helpen bij het vormen van zijn of haar eigen, genuanceerde opinie.

Mochten zaken als deze ook u ter harte gaan, dan is het wellicht een goed idee om een proefabonnement (geen toespelings bedoeld) op NRC Handelsblad te nemen. Dit geeft u vier weken NRC Handelsblad met al zijn supplementen voor slechts f. 14,50. Als u op werkdagen voor kwart voor acht 's avonds kosteloos belt met 06-0555, dan hebt u de eerste discussiestof binnen een paar dagen in huis.

VOOR WIE DE NUANCE ZOEKT.

Promo
Drs. O.
bij Bed
derzoek
verdedig
'Optima
progres
for was
schrift l
sche, ti
volgend
leid, vo
van een
de stan
ving' va
verande
drs. van
den van
vorm va
de prod
optrede
in de vo
duktivite
mee ge

Promo
Drs J.W.
verdedig
'Compli
An exp
preventi
Greep e
van de
geelzuc
sche pa
onderga
beduide
vergelijk
obstruct
perimen
de galv
endotox
ratieve e
neeft ce
om de w
caties te
hij een
vergelek
ren van

Univers
Gevraag
de U-ra
De U-ra
missies
kunnen
bestaan
Commis
niet-raad
Begrotin
aanmeld
van de
straat 3,
Oproep
De vakg

A

Elke din
Werkcoll
888380/
Elke din
uur. Col
Info: H. t
26-04 Le
Colleg
27-04 A
Aula, Ts
7210
29-04
Reg.Inst
M.Klaass
Kamer 11
VBGGK
30-04 K
01-05 Le
O.Europ
Zwi 4, 20
rale, tuss
02-05 Co
pese dich
17.30 uu
03-05 Le
uturisme
Studium
tel. 8875
07-05 Le

Voor internationale stages moet u natuurlijk bij een internationale onderneming zijn: DSM

DSM neemt een prominente plaats in op de ranking van de top-chemiebedrijven in Europa. Maar ook in de Verenigde Staten en in het Verre Oosten stijgt DSM op de ladder van de bekendste producenten van chemische produkten. DSM heeft deze internationale markten zo succesvol kunnen aanboren door internationale normen aan te leggen. Niet alleen voor zijn produkten, maar ook voor zijn medewerkers.

In dit kader acht DSM het belangrijk om jonge mensen de kans te geven kennis te maken met deze internationale normen. Daarom biedt het concern een 15-tal buitenlandse stages aan voor **academici** in de laatste fase van hun studie. Stages in de werkgebieden **Research en Development, Productie en Techniek en Marketing en Economie**. In plaatsen als Genève Zwitserland, Barcelona Spanje, Augusta USA, Clayton Australië, Como Italië...

Mogelijk als afstudeerstage voor studenten **bedrijfskunde, bedrijfseconomie**. Of als bedrijfs- c.q. research-stage voor (minimaal) 3e jaars en ouder in **chemische technologie, werktuigbouw en chemie**.

De stage-perioden zullen in principe beginnen in de tweede helft van 1990.

Kandidaten kunnen hun interesse kenbaar maken door een brief vergezeld van een uitgebreid curriculum vitae inclusief cijferlijst binnen 14 dagen na het verschijnen van deze advertentie te zenden aan DSM, Management Development, Internationale Stages, Postbus 6500, 6401 JH Heerlen, onder vermelding van nummer 9011. De selectieprocedure zal eind mei 1990 afgerond zijn.

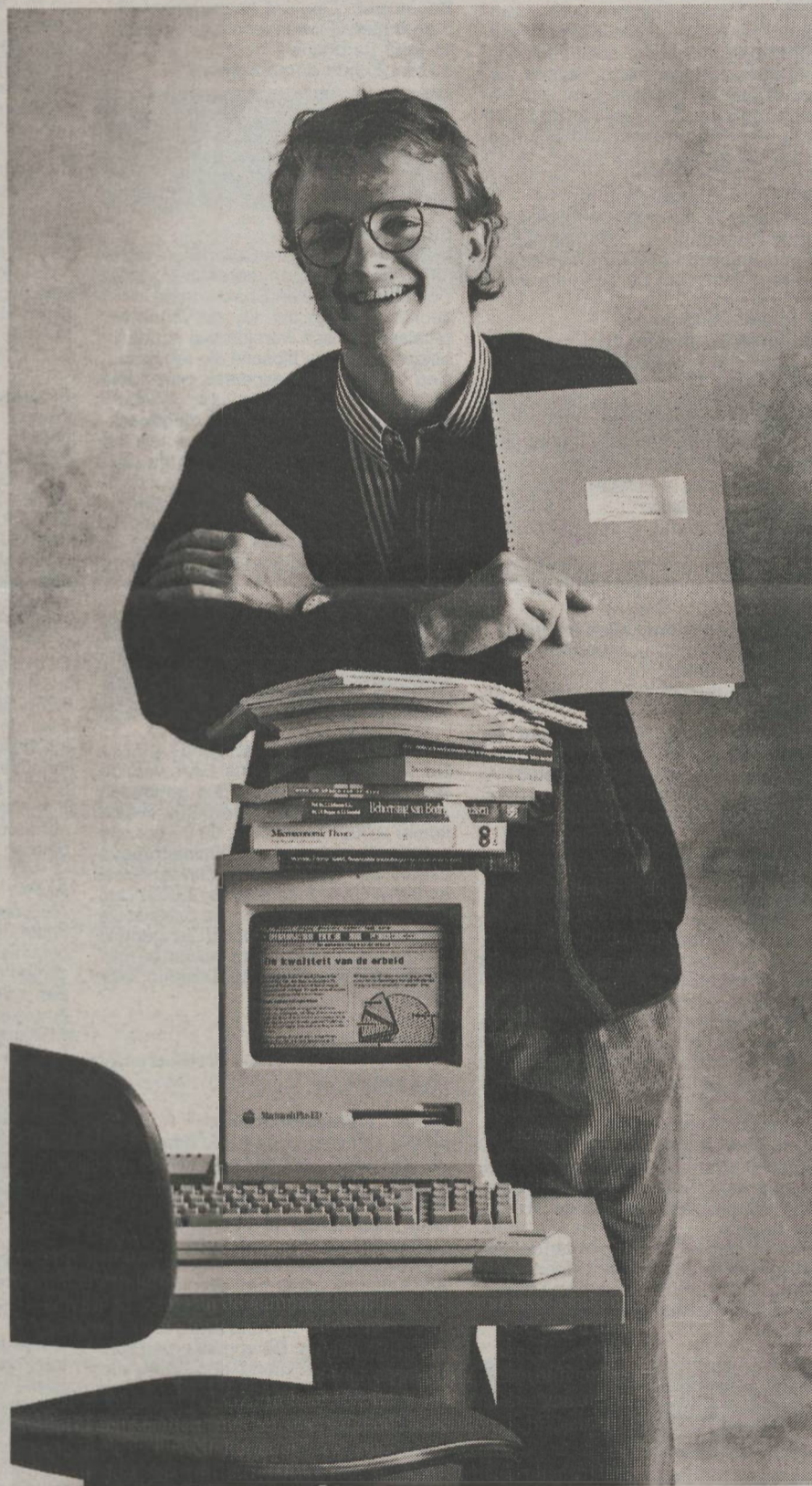
Als u opteert voor een afstudeerstage dient u tevens naam en adres van uw afstudeerhoogleraar te vermelden.

DSM

We hebben een oplossing of we vinden er een.

BU
een peri
a.s., E
behoor
Taken:
- assiste
- werke
- beheer
- admini
Vereist:
- vooropl
- bekend
- bij voor
en verwe
en even
zijn tot
voor
- goede
- enige
- gie strek
Salaris:
Afhanke
salaris r
(schaal 5
bruto pe
inlichting
drs. M. N
Bu
Zomerc
Frans in
16 RL-st
zomercu
in Aken
Luik, var
150 ecu
en onder
eindexar
schrijvin
vanaf 10
dens de
het aan
toond (o
vergeelij
contant f
Buitenla
Reisstip
ting
Voor de
1991 ke
toe aan
pelijke o
eën- of
gressen
ciale gev
collegial
in buiten
vingen v
Info: Bur
Internat
Aspects
CLA)
De UvA
sus ISCI
follow-up
Amsterd
Inschrijv
Bureau
Amsterd
De UvA
sussen,
- The An
Summer
tus en
- Informa
van 30 j
Info: An
Postbus
tel. 020 -
Kadercc
Op 11 ei
conferen
aantal a
in Oost-
Plaats: C
ten te Ze
persoon
gen: Eur
Werkgro
Alexande
tel. 070 -
Studente
terecht c
uur, kam
887519.

“Mijn scriptie is *in the picture*.
Dankzij de Apple Macintosh.”

“Ik wist dat een computer me een hoop werk zou besparen bij het maken van mijn scriptie. Maar met de Apple Macintosh heb ik veel méér kunnen doen. Zoals de presentatie van mijn onderzoeksresultaten. Met de Macintosh kon ik mijn bevindingen heel makkelijk inzichtelijk maken.”

De Apple Macintosh is een veelzijdige personal computer. Naast de honderden beschikbare toepassingsprogramma's – bijvoorbeeld voor presentatie – is er ook speciaal voor technisch en wetenschappelijk onderzoek geschreven software.

Dankzij de unieke systeemarchitectuur is alle software consistent van opbouw. En dat maakt de Apple Macintosh eenvoudig te bedienen.

Zodat jij je op je onderzoek kunt concentreren.

Wie denkt, kiest Apple Macintosh.

Apple Computer

Bel voor de dichtstbijzijnde Apple Educatieve Reseller
naar het Apple Response Centre in Zeist.
Telefoon: 0340-86666

MacWorld Expo '90

THE EUROPEAN EVENT

9, 10 & 11 mei, RAI, Amsterdam

BU
maken
Bel dan
national
Marieke
Verest, I
MFV RE
Een maa
casus/pi
vakgroep
zaal 0.1:
di. 24 a
17.00 ul
di. 15 m
di. 05 ju
De oper
sche lag
di. 26 ju
De Comr
kunde va
16 mei e
en denki
levend g
Plaats: 1
19.30-22
Op 8 m
van REI
LEZING.
een lezir
ziektes v
hebben i
denis. N
nagepra
hoofd va
Ge
we
Herkans
Doorstro
moeten h
M&T en/
extra he
aangebo
van 15-1
Mentore
Ook dit
Bureau C
introduci
GW. Dez
ma. 27 a
zoeken n
vergoedir
dagen tot
ding: Bri
foonnum
genen m
doen, C
Sur.Onde
voort). Int
Bestuursl
Het AGC
nieuw be
langs op
AGORA k
de Bie, 6
Student
groep
Voor de C
bestaat e
ld. De voc
jaars stuc
het onde
88735177
Student-l
voor de E
van Ond
voor een s
naar een
belangste
schtingen
Wiskundi
Studente
die, die zic
voor de v
kunnen di
terbij hor
end op m
ten kunne
Simon, te
niet van
sch reeds
de daarbij
16 mei as

maken met het onderwijssysteem hier. Bel dan voor meer info: Commissie Internationale Betrekkingen REFLEX, Rose-Marieke Breukers, tel. 255367 of bij Leon Verest, tel. 618609.

MFV REFLEX Klinische Lezingen
Eén maal in de drie weken een patiëntencasus/presentatie door een klinische vakgroep op Randwyck in Colloquiumzaal 0.124, van 09.30 tot 11.00 uur.
di. 24 apr.: Immunologie. Tijd: 15.30-17.00 uur.

di. 15 mei: Huisartsgeneeskunde.
di. 05 jun.: Medische Psychologie. Titel: De operante behandeling van chronische lage rugpijn.
di. 26 jun.: Oogheelkunde.

De Commissie Complementaire Geneeskunde van REFLEX organiseert op 9 en 16 mei een workshop "Lichaam, gevoel en denken, het leven van de delen als levend geheel" o.l.v. Afke Sunderman. Plaats: k.1000 Jezuiten klooster, Ts53, 19.30-22.15/22.30 u.

Op 8 mei start de commissie lezingen van REFLEX iets nieuws: de LUNCH LEZING. Als eerste zal Dhr. M. de Leon een lezing houden over de invloed die ziektes van beroemde personen gehad hebben op het verloop van de geschiedenis. Na afloop kan bij een broodje nagepraat worden. Inl.: Selma Tromp, hoofd van de Cie. Lezingen.

Gezondheids- wetenschappen

Herkansing VW-stud.
Doorstroom V.W. studenten die nog moeten herkansen voor het (de) blok(ken) M&T en/of F&T. Op **zat. 5 mei** wordt een extra herkansing voor beide blokken aangeboden. M&T van 13-15 uur, F&T van 15-17 uur Debyeplein 1.

Mentoren Facultaire Introductie
Ook dit jaar organiseren AGORA en Bureau Onderwijs samen de facultaire introductie voor aankomende studenten GW. Deze introductie vindt plaats van ma. 27 aug. t/m wo. 29 aug. 1990. We zoeken mentoren die (tegen een kleine vergoeding) mee willen helpen om deze dagen tot een succes te maken. Aanmelding: Briefje met je naam, adres, telefoonnummer en event. namen van diegenen met wie je dit samen zou willen doen, deponeren in brievenbus Bur. Onderwijs, Kap.2 (tnv. Phia Breevoort). Info: Saskia of Hilde, tel. 618669.

Bestuurslid Agora
Het AGORA bestuur zoekt weer een nieuw bestuurslid. Heb je zin kom dan langs op di. avond om 19.30 u. in de AGORA kamer (Kap.2, K1.039), info: Rob de Bie, 649294, voorzitter.

Student-lid curriculumplanningsgroep
Voor de CPG Methodologie en Statistiek bestaat een vacature voor een student-lid. De voorkeur gaat uit naar een 2e of 3e jaars student(e) met belangstelling voor het onderwerp. Inlichtingen L. Bouter, 887351/79.

Student-lid blokplanningsgroep
Voor de BPG Methoden en Technieken van Onderzoek bestaat een vacature voor een student-lid. De voorkeur gaat uit naar een 2e of 3e jaars student(e) met belangstelling voor het onderwerp. Inlichtingen: L. Bouter, 887352/79.

Wiskundetoets 16 mei
Studenten met een wiskunde-deficiëntie, die zich nog niet hebben opgegeven voor de wiskunde toets op 16 mei as., kunnen dit doen tot en met 4 mei as. De daarbij horende herkansingstoets is gepland op ma. 6 aug. as. Opgaveformulieren kunnen worden opgevraagd bij: A. Simon, tel. 887254. Deze medeling is niet van toepassing op studenten die zich reeds voor de toets van 11 apr. jl. (en de daarbij horende herkansingstoets op 16 mei as.) hebben ingeschreven.

Rechts- geleerdheid

Coornhert-Liga
Vrijd. 8 juni organiseert de Coornhert-Liga een studiedag m.b.t. Jeugdstrafrecht. Aanm.: door vóór 24 mei f.25,- over te maken op girorek. 24.33.775, t.n.v. Coornhert-Liga Amsterdam o.v.v. "JSR". Info: 020-833572

Nederl. Studentenparlement
In samenwerking met de Thorbecke Stichting organiseren de juridische dispuuten "Res Publica" uit Leiden en "Politeia" uit Utrecht een studentenparlement, waaraan alle negen juridische faculteiten zullen deelnemen. Iedere universiteit levert een fractie, bestaande uit 8 studenten. Info zie mededelingenbord

Stalling van fietsen
Om verdere klachten van omwonenden te voorkomen dient men fietsen in de stalling achter gebouw "De Nieuwenhof" te plaatsen

Voorl. einddoctoraal
Wo. 23 mei 11.00 uur zal er voorlichting gegeven worden voor dagstudenten einddoctoraal over de keuzeblokken 1990/1991. Verdere info. volgt

Voorl. bijeenk. ELS
Wo. 23 mei 09.00-11.00 uur zal er een tweede voorlichtingsbijeenkomst European Legal Studies worden gehouden. Verdere info volgt

Voortgangstoets
Woe. 9 mei 09.00 uur zal de 3e voortgangstoets van dit jaar afgenomen worden voor alle dag- en avondstudenten in "de Dousberg" en sporthal "De Heeg". Voor de indeling zie de borden. Vergeet niet je collegekaart op je tafel te leggen.

Vragenuur overheid dit.
Di. 1 mei 18.30 uur, prak a+b, vragenuur overheid dit.

Gastkoll. prof. V. Dievoet
Do. 3 mei 14.00 uur Prak. a geeft prof. G. Van Dievoet (KU Leuven) een gastcollege over de invloed van de Somme Rural van Jehan Boutillier op vocabularia en rechtzaal in de achttiende eeuw

Huisvesting
Woe. 9 mei 14.00 uur Koll. z.l. begeleidingscollege door A. Tak. Onderwerp: de twee-wegen leer

Vragenuur huisvesting
Woe. 9 mei 15.00 uur Koll. z.l. vragenuur huisvesting

Video
In het kader v.h. blok huisvesting vr. 11 mei 13.00 uur Koll. z.l. "Het Capitool: kraken en leegstandswet"

Boekhandel
DE TRIBUNE
Kapoenstraat 8
6211 KW Maastricht
Telefoon (043) 251978

nutsschoolloost
basiss onderwijs

opvang voor kleuters

OPEN DAG
6 MEI
11.00-13.00 uur

Juliana van Stolberglaan 50
6224 JW Maastricht
tel. 043-621716

Dienst Voorlichting

ACADEMISCHE BOEKHANDEL MAASTRICHT

Voor al uw studieboeken

Bouillonstraat 12
6211 LH Maastricht
tel. 043-887015
fax. 043-257312

pro civibus verzekert academici

een eigen huis een utopie?

met een hypotheek van pro civibus wordt het werkelijkheid.

Amsterdam 020-5708208
Stadhouderskade 140
Groningen 050-184114
Spilsluizen NZ 11

Autorijschool Dorssers

doet het met garantie

Jawel, indien u de eerste keer niet slaagt voor het rijexamen, betaalt u de tweede keer niets. Door het houden van proefexamens wordt u optimaal voorbereid op uw examen. U betaalt slechts fl.35,- per rijles in VW Golf. Tevens het adres voor uw privé-theorieopleiding. Bel voor informatie 043- 616153.

CURSUS ITALIAANS

in Malcesine, 15 dagen, incl. verblijf in villa met ontbijt fl. 695,-
Stichting ALCI op werkdagen tussen 18-22 uur, tel. 030-735912.

Kandidaten verkiezingen 1990

Beroepsschrift studenten FdAW

Bij brief van 6 april 1990 heeft het Centraal Stembureau een verzoek bereikt ondertekend door R. Bal en M. van Hoof, om het kiezersregister voor de verkiezing in 1990 van de studentleden van de FdAW alsnog te wijzigen of de procedure voor deze verkiezing stop te zetten en opnieuw te starten. Dit in verband met het feit dat volgens de verzoekers het betreffende kiezersregister de gegevens over het academisch jaar '88-'89 zou bevatten. Aangezien de termijn voor het indienen van bezwaren, en de termijn voor het in beroep gaan tegen het besluit van het Centraal Stembureau tot vaststelling van de kiezersregisters bij het College van Beroep voor het WO waren verstreken, heeft het Centraal Beraud besloten het verzoek tot het alsnog wijzigen van het betreffende kiezersregister niet ontvankelijk te verklaren. Tegen dit besluit is een drietal studenten in beroep gegaan bij het College van Beroep voor het WO. Het beroep zal in openbare zitting worden behandeld op woensdag 25 april 1990, om 14.00 uur, in gebouw Wolvenhoek 4 te 's-Hertogenbosch. In de volgende Observant zal de uitkomst van deze zitting worden vermeld.

Kandidaatstelling verkiezingen 1990

In de periode 9 t/m 11 april 1990 zijn bij het Centraal Stembureau de kandidatenlijsten voor de in 1990 bij de RL te houden verkiezingen voor de studentleden van de Universiteitsraad en de Faculteitsraden ingediend. In zijn bijeenkomst van 12 april 1990 heeft het Centraal Stembureau de ingediende kandidatenlijsten vastgesteld en besloten de daarop voorkomende kandidaten te handhaven. Hiermee staan de volgende personen voor voornoemde verkiezingen kandidaat:

UNIVERSITEITSRAAD

LIJST 1: NSEM: Monique van Hoof, Jeroen Hoevenberg, Piet Schrijver, Tanja Dohmen, Sietske Riemersma, Barbara Bosland, Paul Thewissen, Dorine Tielman, Jurgen de Graaff, Mirjam Sjouke en Joan van Rheenen;
LIJST 2: DOPE: Astrid Smit, Karel Coenen, Evert ten Voorde, René Knol, Bertan Veldhuijzen van Zanten en Gijs Kloek.

FACULTEITSRAAD FdG

LIJST 1: REFLEX: Marc-Redwart Kok, Ruscha van Roosmalen, Annelies Menting, Paul Volders, Bart-Jeroen Heesen en Peter Mater;
LIJST 2: NSEM: Caroline Roulaux, Carlo Marcellis, Dirk-Jan Slebos, Marie-Elle Vooijs, Bernice Oude Grotebevelsberg, Corinne Vlamings en Eric van Rijswijk.

FACULTEITSRAAD FdGW

LIJST 1: AGORA: Marjan van den Akker, Antoinette de Bont, Anne Janssen, Arie Dijkstra, Rob de Bie, Esther Backbier, Annemieke de Vries en Peter Visch;
LIJST 2: NSEM: Natascha Leemans, Lieke Huijbrechts, Saskia Libeton, Ronald Wilmink, Marry Mos, Mieke Pollmann, Anne Degenaar en Ruben Boeren.

FACULTEITSRAAD FdR

LIJST 1: RINOCEROS: Christel Ribbens, Antoine Geven, Lex Mook, Ralph Limpens, Henri Wolters, Michel Ramakers en Harrie van de Pas.
LIJST 2: RECHTSTREEKS: Karla van Rooijen, Allert Kramer, Ingelise Gerrand, Martijn Barnas, Erna van Eerden, Jean Dohmen en Herke Elbers.

FACULTEITSRAAD FdEW

LIJST 1: Eddie Pelle: Eddie Pelle;
LIJST 2: NSEM: Simone Beerkens, Henk-Geert Meussen, Willie Verberne, Suzanne Klabbers en Ankie Martens;
LIJST 3: E.F.M.: Maritha Werther, Mark Knapen, Marco Hulswé, Olaf Sleijpen, Annemarie van der Gaag en R.G.H.J. Veld;
LIJST 4: VDB: Marnix Muurmans, Geert-Jan Poorthuis en Rick Rudzik.

FACULTEITSRAAD FdAW

LIJST 1: NSEM: Saskia van der Lyke en Michiel van Dorp.

Tegen bovengenoemd besluit van het Centraal Stembureau kan van 23 t/m 27 april 1990 in beroep worden gegaan bij het College van Beroep voor het WO te 's-Gravenhage. Het daartoe benodigde formulier is verkrijgbaar bij het secretariaat van het Centraal Stembureau, kamer 0026B, Oud Gouvernement.

Grand Hotel De L'Empereur.

Sfeervol vergaderen en stijlvol feesten in de gezelligste stad van Nederland.

- Zalen voor 20 tot 100 personen.
- Perfecte outillage.
- Direct tegenover het centraal station gelegen.

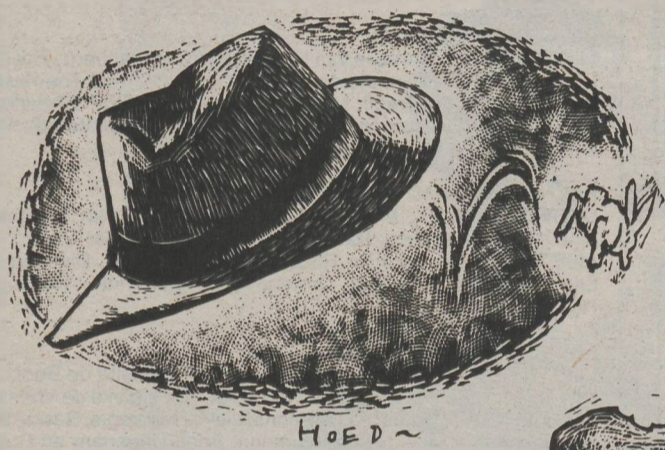
Vergaderarrangementen op aanvraag. Gerenommeerd restaurant. Luxe kamers en appartementen. Sauna, fitness-room, binnenzwembad met een patio-terras. Privé parking.

Best Western GRAND HOTEL DE L'EMPEREUR

Stationsstraat 2 Maastricht
Telefax 043-216819
Telefoon 043-213838

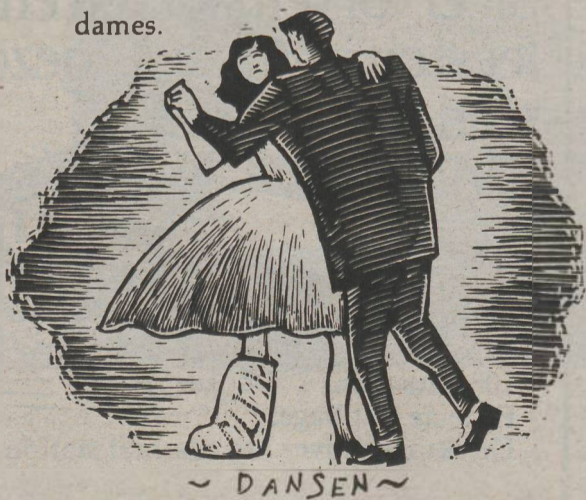
telex 56416

De Mooie Momenten van de ETIQUETTE volgens Moret Ernst & Young

De hoed. Het dragen van een hoed is niet meer alleen voorbehouden aan begrafenisondernemers en goochelaars. Een heer groet met z'n hoed door dit hoofddeksel even op te lichten. Wel oppassen voor witte konijnen.

De dans. Heden ten dage mogen de dames ook de heren ten dans vragen. De heren leiden. Als zij slecht dansen, lijden de dames.

Kluiven. Vlees dient met behulp van mes en vork te wor-

den verorberd. Bepaalde gerechten - wild bijvoorbeeld - mag men echter met de handen eten. Het is toegestaan de vingers af te likken, mits u zich tot die van uzelf beperkt.

Tutoyeren. Een Frans woord voor een Amerikaanse gewoonte die in bedrijven steeds meer opgeld doet: het jijjouwen. Een verontrustende ontwikkeling: er blijken dus steeds minder mensen te rond lopen waar je u tegen zegt.

Ruzie. Ruzie is niet bon-ton. Praat daarom altijd ontstane meningsverschillen rustig en redelijk uit. Blijf kalm. Tel zo

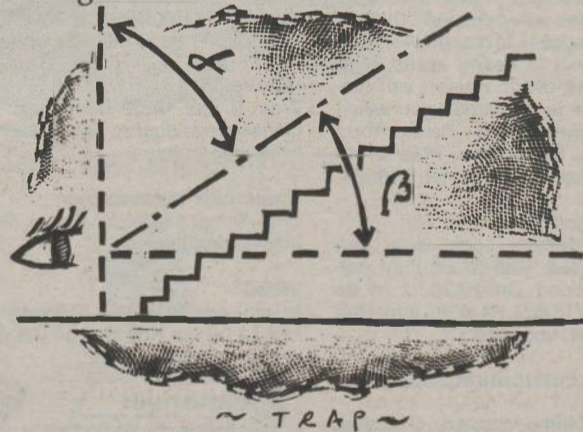
nodig tot tien. Lijfelijk geweld alleen zodanig aanwenden dat de ander meteen is uitgeteld.

Voor het juiste gebruik van het mes zie onder bestek.

Tafelheer. Van oudsher de heer die een dame naar de tafel leidt en links naast haar gaat zitten. Bij kannibalistische volken de benaming voor het hoofdgerecht.

De trap. Wanneer een vrouw gekleed gaat in een korte rok, hoort de man haar voor te gaan op de trap. Alleen in een land als Italië gaat de vrouw altijd voor. Hier worden traditioneel de meeste gevallen vrouwen aangetroffen.

Moret Ernst & Young is een organisatie van maatschappen op het gebied van accountancy, belastingzaken, organisatie en informatica. Bel eens met de heer R.J. Ekkebus (tel. 010-407 25 21) en ontdek dat ook een carrière z'n mooie momenten kent.

Moret Ernst & Young

Samenstelling Marlies In de Braekt

Benefiet

Een tiental musici van het Limburgs Symphonie Orkest verzorgt op dinsdag 1 mei in de Statenzaal van het Oud-Gouvernement een benefietconcert ten behoeve van Hongaarse studenten. De uit Boedapest afkomstige Hongaren brengen op uitnodiging van de studievereniging RECHTstreeks van zes tot dertien mei een bezoek aan de juridische faculteit in Maastricht. Uit de opbrengst van het concert, dat begint om 12.30 uur en ongeveer één uur duurt, zal een deel van het verblijf van de krap bij kas zittende Hongaren bekostigd worden. Belangstellenden kunnen het concert à raison van vijftien gulden bijwonen. Kaarten zijn verkrijgbaar bij de ingang van de Statenzaal.

Alles is Drama

In de maand mei geeft de studententoneelvereniging Alles is Drama drie toneelproducties. Op twee producties wordt hier nader ingegaan. Voorstellingen van 'De droom van Amerika' van Albee zijn te zien op 3, 4 en 5 mei in het Löss Theater. Het gaat om drie generaties in een Amerikaans gezin. Oma is de enige die met haar eerlijkheid een gênante verstoring vormt in het leeghoofdige bestaan van paps en mams. Om onduidelijke redenen rent ze heen en weer met allerlei pakjes. Evenmin duidelijk is het bezoek van mevrouw Barker, voorzitter van het damesclubje van mams. Een ander wordt helder als een jongeman binnenkomt: de Droom van Amerika. Spelers: Margo van Bergen, Heini Eilkes, Jeroen Schoenmakers, Anton van de Vusse en Chantal Wingen. De regie is in handen van Tamara Jongerden. Equus van Peter Shaffer, een tweede reeks voorstellingen, vindt plaats op 10, 11 en 12 mei eveneens in het Löss Theater. Equus gaat over een Engelse kin-

Een godzijdank nooit vertoonde VPRO-film

"Ik dank God op mijn blote knieën dat deze film nooit werd uitgezonden. Het zou een enorme blamage zijn geweest." *Jos Maes van het Maastrichtse acteursbureau TACT heeft het over Kosten/baten, een VPRO-film gebaseerd op de ABP-affaire. Daags voor de geplande televisieuitzending op 17 december 1989 diende een kort geding van regisseur Erik Lieshout tegen de zendgemachtigde VPRO. De omroep wilde zijn film verpesten, beweerde Lieshout, door er de beginpassages over Masson uit te knippen, omdat die te zichtbaar naar de ABP-affaire zouden verwijzen. Lieshout kreeg van de rechter ongelijk, de VPRO verwijderde inderdaad de gewraakte passages maar zond de film vervolgens toch niet uit. Omdat de film "in de uitwerking helaas onvoltooid is gebleven", zeiden ze destijds bij de omroep. In de pers werd geopperd dat de VPRO zich bang had laten maken door te zichtbare verbanden tussen fictief verhaal en ABP-affaire.*

Na drie maanden "zeuren en leuren" tussen producent en VPRO wist TACT de afgekeurde productie (zonder de Masson-stukken) alsnog naar Maastricht te halen. Afgelopen zondag konden de vijftien acteurs en veertig figuranten, die via de bemiddeling door TACT aan de opnames hadden meegewerkt, hun gemiste filmdebuut alsnog bekijken. Tijdens de besloten voorstelling werd duidelijk dat de VPRO waarschijnlijk weldegelijk kwalitatieve argumenten heeft gehanteerd bij het tegenhouden van de uitzending. Kosten/baten is een flop. Het begint nog wel speels. Een razendsnelle autorit door Maastricht, keiharde muziek van Creedence Clearwater Revival. Tongersestraat, Maas en Randwijck schieten voorbij. Lokaties zijn herkenbaar: de arrondissementsrechtbank, een rondvaartboot op de Maas, de studio's van Omroep Limburg, château Neercanne, de nieuwbouw van de Limburger. Maar daarmee houdt de aardigheid op. Het geluid is meer dan ondeugdelijk, meestal nauwelijks verstaanbaar, veel storend geruis. Shots zijn artistiekig-wazig en slecht belicht. Af en toe wordt er een kop grotesk close-up genomen, of klinkt er een dreigende gong in de gangen van de rechtbank. Het valt met de beste wil van de wereld niet trendy, experimenteel of gewaagd te noemen. Het is - op een paar leuke vondsten na - gewoon verschrikkelijk slecht.

De uitwerking van het plot is zo mogelijk nog knulliger. De journalistieke hoofdpersoon (Guido Lauwaert) schrijft een zwartboek over de affaire rond een 'fictief' pensioenfonds, krijgt daarmee geen poot aan de grond en kijkt daarom voortdurend enorm gekweld en gekwetst. De glibberige hoge heren De Heer (Frans Zwartjes) en Netelaars (Hans Dagelet) en de corrupte officier van justitie gaan soms erotisch stappen in België. Een van hen neemt weleens een hoertje mee in de kofferbak van zijn auto. Er wordt in de vijftig minuten durende film vier of vijf keer gepist, maar daarmee houdt het verband tussen de scènes zo ongeveer op; de verwijderde ABP-passages hadden hier waarschijnlijk de nodige helderheid moeten brengen. Soms gaat het er 'humoristisch' aan toe. Netelaars eet bij château Neercanne biefstuk en zegt: "Er moet toch meer zijn in dit leven dan een aangebrand stuk vlees." En: "Ze zijn weer uit de kunst, maar ik mis de stierekloten."

Omdat de affaire in Zuid-Limburg is gesitueerd, wordt er natuurlijk óók overvloedig religieus gebazeld. De aangeklaagden willen "voor het zingen de kerk uit". "Jezus, Maria, Jozef", vloekt de journalist. Man (pastoor?) beklaagt zich over "achtenveertig kopjes koffie en maar zeven kwartjes in het offerblok". Vrouw belt naar omroepstudio en vertelt bijna huilend dat men geen geloof hecht aan de door haar geobserveerde verschijning van de maagd Maria. Dat dit soort cliché-matige nonsens een functie in de film heeft valt nog moeilijker te geloven.

Toch was er met het script van Hein Schütz "niets mis", verzekert Maes. Maar de regisseur was "een beetje een freak, een kunstenaar." "Hij bedacht voortdurend nieuwe dingetjes op de set, zodat er uiteindelijk niet veel van het oorspronkelijke verhaal overleefde."

Het is volgens Maes bovendien een haastklus geweest. Eind mei was het script af, de voorbereidingen voor de opnames startten begin oktober, klaar in de eerste week van november, nog een maand om te monteren. Maes: "Eigenlijk waren toen nog niet alle scènes gedraaid, dus hebben ze maar stukken aan elkaar geplakt die geen enkel onderling verband hielden."

Emely Nobis

Theater

Tour de Chant, Jasperina de Jong, Stadsschouwburg, 27 april: 20.00 uur.
Wisent, Theatergroep Spelonk, Löss Theater, 27 april: 20.30 uur.
Carmen, Ballet Royal de Wallonie, Stadsschouwburg Heerlen, 27 april: 20.00 uur.
Stand van Zaken, Studententoneelvereniging Alles is Drama, Theatercafé, 27 + 28 april: 23.00 uur.
Eine nacht in Venedig, Hoofdstad Operette, Stadsschouwburg, 28 april: 20.00 uur.
De Vliegengier, Theatergroep Carroussel, Zaal Het Vervolg, 28 april: 20.30 uur.
Dans en Design, Dansgroep Kartèl, Löss Theater, 28 april: 20.30 uur.
Beck Magic, Pia Beck and Friends, Stadsschouwburg Heerlen, 20.00 uur.
Een gat in de lucht, Paul van Vliet, 30 april en 1 mei: 20.00 uur.
Vrijdag, Toneelgroep Amsterdam, Stadsschouwburg, 2 mei: 20.00 uur.
NDT 2, dansprogramma, Stadsschouwburg Heerlen, 2 mei: 20.00 uur.
Jool Hul, Cabaretduo Waardenberg en de Jong, Stadsschouwburg, 3 mei: 20.00 uur.
Tien kleine negertjes van Agatha Christie, Hollandse Comedie, Stadsschouwburg Heerlen, 3 mei: 20.00 uur.
De Droom van Amerika, Studententoneelvereniging Alles is Drama, Löss Theater, 3, 4 + 5 mei: 20.30 uur.
Liederen van wanhoop en ongelooft, cabaretier Hans Dorrestijn, Stadsschouwburg, 5 mei: 20.00 uur.
Don Giovanni, Opera Forum, Stadsschouwburg Heerlen, 5 mei: 20.00 uur.
Jakov Bogomoloc, Toneelgroep De Tijd, Stadsschouwburg, 7 mei: 20.00 uur.
Hippolitos, Theatergezelschap De

Korre, Zaal Toneelacademie, 8 mei: 20.30 uur.
De zon gaat zinloos onder, morgen moet ze toch weer op, Herman Finkers, Stadsschouwburg Heerlen, 9 mei: 20.00 uur.
Alice Alice, Zuidelijk Toneel, Stadsschouwburg Heerlen, 9 mei: 19.00 uur.
Equus, Studententoneelvereniging Alles is Drama, Löss Theater, 10 mei: 20.30 uur.
Een nacht ijs, komedie van T. McNally met Peter Faber en Olga Zuiderhoek, Stadsschouwburg Heerlen, 10 mei: 20.00 uur.
La fiancée vendue, komische opera, Opéra Royal de Wallonie, Théâtre Royal Luik, 27 april: 20.00 uur, 29 april: 15.00 uur, 1 mei: 19.00 uur, 3 + 5 mei: 20.00 uur.

Muziek

Limburgs Symphonie Orkest, o.l.v. Salvador Mas Conde, solist Ohad Ben-Ari, piano, Staargebouw, 27 april: 20.00 uur. Stadsschouwburg Heerlen, 28 april: 20.00 uur.
Concert rond componist Jo Sporck, Intropodium, 29 april: 15.30 uur.
Lunchconcert, gitarist Martin Kaay, Redoute, 2 mei: 12.30 uur.
Voices Festival, optredens van Montezuma's Revenge, The Oom Maw Maw en The Melloyds, MECC, 5 mei: 14.00 uur.
Voices Festival, optreden van Vocem Electric Voice Theatre, MECC, 5 mei: 18.00 uur.
Voices Festival, Chanticleer en Chantabile, MECC, 5 mei: 20.00 uur.
Limburgs Symphonie Orkest, o.l.v. Roberto Benzi, werken van Beethoven, Staargebouw, 5 mei: 20.00 uur.
Voices Festival, Close Up, Vocal Ease en Mathilde Santing & Ensemble,

MECC, 6 mei: 14.00 uur.
Concert, pianoduo Gees van Zeeland en Gerard Bouwhuis, Intropodium, 6 mei: 15.30 uur.
Voices Festival, Peggy Larson Band, MECC, 6 mei: 20.00 uur.
Voices Festival, optredens van Sweet Honey in the Rock en The Swingle Singers, MECC, 6 mei: 20.00 uur.
Jean Lambrechts: twee composities, concert no. 11, kasteel Bethlehem, Maastricht, 6 mei: 16.00 uur.
Concert, koor Studium Chorale, St. Martinuskerk, 8 mei: 20.30 uur.

Exposities

Peter Simons de Thouars, schilderijen en tekeningen, Schuurwirth & van Noorden, Rechtstraat 64, Maastricht, 28 april t/m 3 juni. Openingstijden: do t/m za van 14-18 uur.
Théodore Schaepekens, schilderijen en tekeningen, Bonnefantenmuseum, 28 jan. t/m 6 mei. Openingstijden: di t/m vr 10-17 uur, za + zo 11-17 uur.
Richard Serra, tekeningen, Bonnefantenmuseum, 18 febr. t/m 27 mei. Openingstijden: zie boven.
Ger Stellenberg, schilderijen, Galerie Artisart, Grote Gracht 43, Maastricht, 24 maart t/m 28 april 1990. Openingstijden: di t/m za 13.30-17.30 uur.
Jacqueline van Dongen, schilderijen en **Miriam Severijns**, brons, Galerie De Keerder Kunstkamer, Kerkstraat 10 Cadier en Keer, 30 maart t/m 29 april. Openingstijden: vr t/m zo van 13-18 uur en volgens afspraak.
Twan Lenders, beelden en tekeningen, Galerie Signe, Akerstraat 82a Heerlen, 7 april t/m 6 mei. Openingstijden: wo t/m zo, 14-17 uur.
Felix van de Beek, Galerie Signe, Ottostrasse 88/90, Aken, t/m 29 april. Open: do 18-21 uur. Vr t/m zo 14-17 uur.

Paul Bartels, 32 zeefdrukken, Kasteel Bethlehem, Jeruzalemweg 1 Maastricht, 25 maart t/m 23 mei. Openingstijden: ma t/m vr 9-17 uur.
Erik Toebsch, schilderijen en zeefdrukken, Gemeentemuseum Roermond, 24 maart t/m 27 mei. Openingstijden: di t/m vr 11-17 uur, za en zo 14-17 uur.
Wouter van Romondt, schilderijen, tekeningen, plastieken, Galerie Fah, Brusselsestraat 80 Maastricht, 30 maart t/m 6 mei. Openingstijden: vr-zo 13-17 uur.
Lydia Schouten, installations, mixed-media, Galerie Wanda Reiff, Rechtsstraat 42 Maastricht, 10 maart t/m 28 april. Openingstijden: di t/m za 13-18 uur.
Jiri Kolár, Hommage à van Gogh, Museum Van Bommel - Van Dam, Deken van Oppensingel 8, Venlo, 25 maart t/m 6 mei. Openingstijden: di t/m vr 10-16.30 uur.
Cristianne Roovers, keramische objecten en **Peter Bertus**, schilderijen en etsen, Galerie Anny van den Besseelaar, Tafelstraat 6a, Maastricht, 7 t/m 29 april. Openingstijden: do t/m zo 13-17.30 uur.
Rik Ritchey, werken op papier, Ipomal Galerij v.o.f., Kerkberg 2, Landgraaf, 29 april t/m 27 mei. Openingstijden: do t/m zo van 13-17 uur.
Hélène Schrijnemaekers, schilderijen en tekeningen, **Brigitte D'Antonio**, gouaches en aquarellen, Atelier, Christinastraat 4, Cadier en Keer, 16 t/m 29 april. Openingstijden: do t/m zo van 13-17 uur.
Frits van der Zander, reprise encadrée, Galerie Wolfs, Hoogbrugstraat 69, Maastricht. Openingstijden: wo 14-18, do 18-20, vr 14-18, za 10-17 en zo 13-17 uur.
Accrochage, 13 kunstenaars uit Nederland, België, Duitsland en de Vere-

nigde Staten. Schilderijen, grafisch werk, foto's, etc. Kunstcentrum Simera, Bogaardenstraat 40B, Maastricht. T/m 5 mei. Openingstijden: di t/m za 13.30-18 uur.

Film

Speelweek 27 april t/m 10 mei
 Filmhuis Lumière, Bogaardenstraat 40b
 Vrijdag 27 april t/m donderdag 10 mei: 20.00 uur: **Dry white season**
 Vrijdag 27 april t/m donderdag 3 mei: 21.00 uur: **King of the children**
 N.B.: 2 mei: 21.00 uur: **Nosteratu**
 vrijdag 4 mei t/m donderdag 10 mei: 21.00 uur: **Afrikafilm**
 N.B.: 9 mei: 21.00 uur: **Le Million**
 vrijdag 27 april t/m donderdag 10 mei: 22.00 uur: **Sweetie**.
 Speelweek 27 april t/m 3 mei
 Mabi, Kleine Gracht 24a
 Look who's talking, vr t/m ma om 14.30, 18.30 en 21.00 uur. Di t/m do om 21.00 uur. Wo ook om 14.30 uur.
Young Einstein, vr t/m ma 14.30, 18.45 en 21.30 uur. Di t/m do om 21.30 uur.
Born on the fourth of July, dag. om 21.15 uur.
She Devil, vr t/m ma 14.30, 18.45 en 21.30 uur. Di t/m do om 21.30. Wo ook om 14.30 uur.
 Cinema Palace, Wyckerbrugstr. 1
Tango & Cash, dag. 19.00 en 21.30 uur. Vr, za, zo, ma, wo om 15.00 uur.
Koko Flanel, dag. 18.00 en 21.00 uur. Vr, za, zo, ma, wo ook 15.00 uur.
War of the roses, dag. 18.30 uur.
Dead Poets Society, dag. 21.15 uur.

Homof

Garbo is dood.

Sommige mensen zegt dit niets. Voor heel veel mensen is dat een mededeling in het rijtje 'Swanson is dood, Turner is dood, en Monroe is al jááááren dood.'

Er zijn een paar mensen die het een schok vinden dat de Sfinx nu op 85-jarige leeftijd het loodje heeft gelegd. Het zijn de film-fans die ook nu zelfs nog volkomen uit hun bol gaan wanneer ze het toonbeeld van mystieke schoonheid op het witte doek zien verschijnen.

"Ondanks haar legendarische schoonheid bleef Greta Garbo ongehuwd. (...) 'Ik moet miljoenen mannen teleurstellen,' sprak de actrice." Dat stond in haar necrologie in De Volkskrant. Er zijn enkele mensen op deze wereld die zich om deze woorden geërgd een deuk hebben gelachen.

Het is verbijsterend te zien hoe soms de essentie van bepaalde zaken op een hoogst verdachte manier wordt ontkend te bestaan, wordt verborgen, of zelfs wordt tegengesproken zonder dat daar enige reden voor is.

Wat is nu de meest befaamde film van de Zweedse Greta Garbo? Koningin Christina. Het verhaal van een Zweedse koningin die door een lesbische liefdesaffaire troonsafstand moest doen. Garbo is Christina. Wat mijzelf betreft hoeft die hele film niet gedraaid te worden, hoor. Laat mij maar gewoon eindeloos zwijmelen bij zo'n prachtfoto van dat mens. Maar het verhaal van Queen Christina, en de parallellen met Garbo's leven, zijn té doorzichtig om zó ontkend te worden in al die lovende In Memoriams in de wereldwijde pers.

Aan het eind van Queen Christina staart Garbo -De Koningin- op de voorplecht van het schip dat haar in ballingschap voert het eindeloze grijs in. Vanaf het moment dat de actrice het witte doek vaarwel zei -in 1941, op de top van haar roem- wilde ze zelf ook grijs zijn.

Natuurlijk is ze achtervolgd door paparazzi, persmusketiers, playboys en ander eigenaardig volk. Intussen woonde Greta achter een zwarte zonnebril met een vriendin samen. Een feit dat ze ook nooit ontkend heeft - voorzover ze daar gelegenheid toe gaf, want ze trad nooit meer in de openbaarheid en interviews zijn uiterst schaars.

Ik heb Greta Garbo altijd een reusachtig fascinerende maar ook intrieste persoon gevonden. Dat haar leven nu moet eindigen in geschal van loftrumpetten over wapenfeiten van vijftig jaar her is tragischer. Maar wat nóg veel dramatischer is, is het feit dat het beroemde mensen kennelijk nog steeds niet gegeven is om een éígen, een unieke en zelfstandige, identiteit te behouden.

Ik was wóedend op Rock Hudson toen-ie het opeens waagde aan AIDS te overliden. Wat een zak! Als die all-American-hero een béétje 'guts' had gehad was hij eens naar een Oscar-uitreiking gekomen met zijn gefóhnde Californische vriend aan de arm, vond ik.

In de vier-en-een-half jaar die op zijn dood gevolgd zijn heb ik die zaak wat kunnen relativeren.

Maar ik word opnieuw woest wanneer ik in géén van de bladen die ik lees netjes bevestigd wordt dat mijn heldin GG lesbisch is.

Eva

Gertjan Schut: "Het enige wat ik nodig heb is een telefoon en een antwoordapparaat" (foto Franco Gori)

Student als chauffeur

Als de studie economie ergens voor opleidt, dan is het wel voor het vrije ondernemerschap. Want hoe moet je het anders opvatten, dat juist studenten van deze opleiding na hun studie belanden bij het grote, goed betalende bedrijfsleven? Meer dan andere in Maastricht voorradige studenten jagen de economen 'het grote geld' na. En voor wie dat niet bij de een of andere multinational is weggelegd, die probeert het eenvoudige met een eigen zaak. En al tijdens de studie begint de oriëntatie, zodat voor sommigen de kwalificatie 'zakenman' nog naast die van 'student' kan staan. Maar er zijn ook studenten voor wie zelfs dát niet snel genoeg gaat. Zo iemand is Gertjan Schut, eerstejaars economie en directeur van het eenmansbedrijf SAC (Student Als Chauffeur). Hij runt zijn zaakje, dat zich toelegt op het verhuuren van studenten als chauffeur voor bedrijven en andere geïnteresseerden, vanuit een luxueus studentenappartement aan de Statensingel. Niet direct het onderkomen van de gemiddelde eerstejaars.

bericht uit Maastricht

"Je moet je daar ook niet op bekijken, want ik woon hier samen met mijn vriendin, die als secretaresse werkt", verzekert Gertjan Schut. "Maar zonder wat geluk was ik hier inderdaad nooit gekomen. Ik kom uit Apeldoorn en kon aanvankelijk niets anders krijgen dan een studiootje in België. Na een tijdje ben ik pas hier terechtgekomen."

In België kreeg Gertjan al het onbedwingbare plan om "iets met auto's" te gaan doen. "Ik dacht dat het wel lonend zou zijn om Belgische auto's naar Nederland in te voeren, maar dat bleek al gauw onmogelijk omdat voor zo'n onderneming toch wel het nodige startkapitaal vereist is. Toen kwam mijn vader, die belastingadviseur is, op het idee om als een soort uitzendbureau studenten te laten rijden in auto's van anderen. Ik was meteen enthousiast, omdat het me nauwelijks iets kostte aan investeringen en toch wel wat zou kunnen opbrengen. Het enige wat ik tot nu toe heb moeten betalen is een telefoonbeantwoorder en postpapier. Voor de rest kost het me alleen maar tijd." En als een student, zeker in Maastricht, ergens genoeg van heeft, dan is het wel tijd. De student-directeur: "Dat klopt ja, het onderwijssysteem hier geeft je wat dat betreft meer mogelijkheden dan elders. Ikzelf heb bijvoorbeeld maar vier uur onderwijs verplicht per week en dus tijd genoeg om andere dingen te doen. En als de nood aan de man komt is ook een college nog wel eens te missen." Enig verband tussen zijn instelling en het feit dat het eerste jaar nu voor de tweede maal gevolgd wordt, ontkent de bedrijfsleider. "Want vorig jaar had ik deze zaak nog helemaal niet."

SAC bestaat inmiddels een paar maanden en Gertjan Schut heeft in die tijd een chauffeursbestandje opgebouwd van zo'n twintig studenten ("meer wil ik er niet, want anders kom je nooit aan de beurt"). "Die werving ging voornamelijk door het aanspreken van bekenden en het ophangen van affiches in het hoofdgebouw. Maar de concurrentie loerde blijkbaar mee, want die affiches verdwenen een voor een van

de prikborden. Toch is het me gelukt een serieuze groep kandidaat-chauffeurs bij elkaar te krijgen. In twee series van tien heb ik ze bij mij thuis uitgenodigd en aan de hand van persoonlijke gesprekken heb ik ze in mijn bestand ingedeeld. Ik lette daarbij wel goed op het type dat voor me stond; tenslotte zijn deze studenten het, die mijn bedrijf naar de klanten toe vertegenwoordigen. Natuurlijk stuur ik eerst de mensen met de meeste ervaring erop uit, maar in principe houdt iedereen een kans. Iemand die me niet helemaal bevalt, kan ik misschien later toch nog eens nodig hebben..."

Veel eisen stelt Gertjan niet aan zijn chauffeurs. Wel moeten ze minstens een jaar in het bezit zijn van een rijbewijs en bereid zijn in 'jasje-dasje' achter het stuur plaats te nemen. "Een pet vind ik wat overdreven, maar als de klant erom vraagt, is dat natuurlijk mogelijk".

Voor een uur chauffeurte spelen krijgt de student 25 gulden van de klant. Dat bedrag wordt per uur minder naar gelang de duur van de rit toeneemt. Directeur Schut vangt voor het eerste uur zeven gulden als bemiddelingskosten, maar ook dat bedrag wordt minder naarmate de lengte van de rit. Bij de Kamer van Koophandel staat Schut inmiddels ingeschreven als bemiddelingsbureau, waardoor die rompslomp voor de chauffeurs al geregeld is. Zij werken simpelweg als free-lancer, betalen geen omzetbelasting (de directeur doet dat al) en mogen - volgens Deetman en Ritzen - maximaal 200 gulden per maand bijverdienen zonder problemen voor beurs of belasting. "Als het een beetje begint te draaien, heb ik dus die twintig chauffeurs hard nodig, want niemand mag per maand boven de tweehonderd gulden uitkomen".

Gertjan Schut heeft zijn zaakjes goed geregeld en is bovendien vergeleken met de concurrentie niet overdreven duur. Een Haagse 'vrije jongen' (die ook in Maastricht actief is en met zijn bedrijfje in no time een omzet van enkele tonnen per jaar heeft binnengehaald) laat de bedrijven bijvoorbeeld 32 gulden per uur betalen. Maar de Maastrichtse jonge ondernemer (Gertjan Schut is 21) heeft wel een probleempje: het loopt nog niet bepaald storm wat betreft de geïnteresseerde klanten. "Om eerlijk te zijn, ik heb er nog geen een mogen verwelkomen. Het is gewoon heel moeilijk om zo iets goed van de grond te krijgen. Het enige wat ik kan doen is alle bedrijven waarvan ik vermoed dat ze in aanmerking komen, een nette brief sturen en maar afwachten of ze reageren. Die brieven - met mijn eigen logo - laat ik meestal ook door iemand anders lezen, om te kijken of dat wel zo kan, maar totnogtoe zijn ze zonder resultaat gebleven. Nu rijd ik in de verloren uurtjes Maastricht maar door op zoek naar bedrijven die ik nog niet heb gehad. Maar ook dat helpt nog niet. Als uiteindelijk niks blijkt te lukken, dan zal ik als laatste redmiddel misschien persoonlijk overal binnen moeten gaan, met een bos bloemen voor de secretaresse en een sigaar voor de baas. Misschien dat ze dan willen luisteren."

Maar zover is het volgens Gertjan nog niet. "Ik heb nog de tijd. Voorlopig zit ik elke dag van negen tot twaalf bij de telefoon in afwachting van de eerste opdrachtgever. En misschien kan ik eens bij Rotary of Lion's Clubs gaan praten. Dáár moeten tenslotte een hoop potentiële klanten zitten".

Maar behalve voor collega-directeuren heeft Gertjan Schut de deuren ook wijd openstaan voor alle professoren en andere drukbezette wetenschappers. Want hij blijft geloven in het succes van zijn idee. Iedereen wil tenslotte wel eens wat drinken op zo'n promotie-party, of nog wat doornemen op weg naar een congres, zo luidt de filosofie. En niet iedereen beschikt over een eigen chauffeur. En voor hen is SAC er. Elke morgen, op 256852.

Bart Brouwers